

SAVE ROOL

Kunstained

The bottom half of the image features several white, thin, abstract lines on a blue background. These lines form various geometric shapes, including a large triangle, a curved line, and a trapezoid, creating a dynamic and modern composition.

SISUKORD

1	Ainevaldkond „Kunstiained“	3
1.1	Valdkonnapädevus	3
1.2	Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht.....	3
1.3	Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	4
1.4	Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks	5
1.5	Õppe kavandamine ja korraldamine	5
1.6	Hindamine.....	6
1.7	Õppekeskkond.....	8
2	Kunst.....	10
2.1	Õppeaine kirjeldus	10
2.2	Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud	12
2.3	Õpitulemused I kooliaste.....	13
2.3.1	Õppesisu 1. klassi kunstis	15
2.3.2	Õppesisu 2. klassi kunstis	16
2.3.3	Õppesisu 3. klassi kunstis	18
2.4	Õpitulemused II kooliaste.....	20
2.4.1	Õppesisu 4. klassi kunstis	22
2.4.2	Õppesisu 5. klassi kunstis	26
2.4.3	Õppesisu 6. klassi kunstis	31
2.5	Õpitulemused III kooliaste.....	37
2.5.1	Õppesisu 7. klassi kunstis	40
2.5.2	Õppesisu 8. klassi kunstis	45
2.5.3	Õppesisu 9. klassi kunstis	51
3	Muusika.....	58
3.1	Õppeaine kirjeldus	58
3.2	Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud	60
3.3	Õpitulemused I kooliaste.....	62
3.3.1	Õppesisu 1. klassi muusikaõpetuses.....	64
3.3.2	Õppesisu 2. klassi muusikaõpetuses.....	69
3.3.3	Õppesisu 3. klassi muusikaõpetuses.....	76
3.4	Õpitulemused II kooliaste.....	83
3.4.1	Õppesisu 4. klassi muusikaõpetuses.....	85
3.4.2	Õppesisu 5. klassi muusikaõpetuses.....	92
3.4.3	Õppesisu 6. klassi muusikaõpetuses.....	98
3.5	Õpitulemused III kooliaste.....	104
3.5.1	Õppesisu 7. klassi muusikaõpetuses.....	106
3.5.2	Õppesisu 8. klassi muusikaõpetuses.....	111
3.5.3	Õppesisu 9. klassi muusikaõpetuses.....	117

1 AINEVALDKOND „KUNSTIAINED“

1.1 Valdkonnapädevus

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- o teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- o loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- o mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
- o mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- o osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- o on loova eluhoiakuga ja läheneb probleemidele loominguliselt.

1.2 Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mida õpitakse 1.–9. klassini. I kooliastmes on kunst ja tööõpetus integreeritud. Ainekavades kirjeldatud õpitulemuste saavutamiseks on õppeainete arvestuslikud nädalatunnid kooliastmeti järgmised:

	I kooliaste					II kooliaste					III kooliaste				
	Kohustuslikud tunnid	Lisatunnid	1. klass	2. klass	3. klass	Kohustuslikud tunnid	Lisatunnid	4. klass	5. klass	6. klass	Kohustuslikud tunnid	Lisatunnid	7. klass	8. klass	9. klass
muusika	6		2	2	2	4		2	1	1	3		1	1	1
kunst ja tööõpetus	4,5 + 4,5		3	3	3										
kunst						3	1	2	1	1	3		1	1	1

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees ja õppesisu klasside kaupa määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et õpitulemused ning kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud on saavutatavad.

1.3 Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Kunstide kui professionaalse kõrgkultuuri loomingu kõrval on tähtis ka uuriv ja leiutav loomine ning kultuur mõtestatud inimtegevusena laiemalt.

Kunstiained rõhutavad õppe koondumist viie põhimõtte ümber:

- o kunste on vaja tõlgendada. Kunstide kõne ei ole sõnasõnaline, kunstiteosed pakuvad eri tõlgendusvõimalusi ja tähendusi, mis põhinevad alati maailmavaatel, varasemal elu- ja kunstikogemusel ning on juhitud tunnetest, samuti kogemise kontekstist. Tõlgendamise puhul on alati võimalik lähtuda erinevatest vaatepunktidest ja ootustest. Isiklik kogemus kasvatab kogemuse tähenduslikkust õpilase jaoks. Kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskust;
- o kunstid toetavad mitmekülgset loovust. Kunsti ja muusika õppimine kujundab õppiija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, et jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni. Kunstidega tegelemine põhikoolis toetab õpiloovust (uudsed tähenduslikud kogemused ja nende mõtestamine, uurimis- ja refleksioonioskused) ning argiloovust (fantaasia, maailma mõtestamine enda jaoks, uudne toimimisviis igapäevaelus);
- o kunstid toetavad esteetilise tundlikkuse kasvu ning inimese heaolu. Kunsti ja muusika õppimine põhikoolis võimaldab õpilasel ära tunda, emotsionaalselt kogeda ja hinnata enda ümber subjektiivset ilu (kuuldavat, kombatavat, nähtavat, abstraktset) ning nautida seda samavõrra nagu teiste oskusi või meisterlikkust. Ilu ja meisterlikkuse väärtustamine toetab rahulolu ja tähenduse leidmist maailmas, suurendab maailmaga seotuse tunnet ning innustab inimest püüdlema oma eesmärkide poole. Kunstiainetel on tähtis osa muutuvates oludes isiklikku ja ühiskondlikku heaolusse panustava inimese kujundamisel;
- o kunstiaineid õppides arenevad kinesteetilised oskused ja kognitiivsed võimed, mis on lahutamatu seotud loomega – musitseerimise ja visuaalkunsti, ent ka performatiivsete kunstide loomisega. Kunstitegevustes toetatakse sügavama kognitiivse võimekuse kujunemist. Õppimine (sh musitseerimine ja visuaalkunst, kuid ka performatiivsete kunstide loomine) on sügavam, kui see toimub terviklikult nii keha kui ka vaimu ja eri meelte koostöös;
- o kunstiainete õppimine toetab iseenda mõistmist ja mõtestamist ning üldpädevuste omandamist sisukalt ja terviklikult. Kunsti ja muusikaga järjepidev tegelemine toetab

õppija eneseusalduse kujunemist ning eneseväärikust. Kunstide kaudu saab tõhusalt arendada kognitiivseid oskusi, nt loovat ja kriitilist mõtlemist, refleksiooni- ja analüüsioskusi, samuti mittekognitiivsed oskusi, nt avatust, otsustusvõimet ja riskijulgust.

Valdkonnasisene lõiming tugineb kunsti ja muusika kokkupuutepunktidele. Kunst ja muusika jagavad sarnaseid baasmõisteid, mille sisu on aga erialade väljendusvahenditest lähtuvalt ainuomane; ka kontseptsioonide sisu ei pruugi kattuda. Seetõttu on kunsti ja muusika lõimingukeskmeks ühised aspektid:

- o teose, autori ja loomingu määratlus;
- o esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika;
- o ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film);
- o nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinähtused (video ja performance, meie aja tsirkus, installatiivne, uusmeedia kunst jms).

1.4 Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks

Kunsti ja muusika õppimise kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut. Üldpädevuste saavutamist toetab õppeainete eesmärgipärane lõimimine teiste valdkondade õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi eri olukordades, kujundada enda väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku arengust. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö õpilase kogu õppeaja vältel. Üldpädevuste kujundamise ning läbivate teemade käsitlemise ja lõimingu korraldamise põhimõtted määratakse kooli õppekava üldosas ning rakendamist täpsustatakse valdkonnakavas.

1.5 Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpe on õppijakeskne, toetab õpimotivatsiooni hoidmist ning õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaiks õppijaiks ning loovaiks ja kriitiliselt mõtlevaiks ühiskonnaliikmeiks, kes suudavad teha valikuid ja vastutada oma õppimise eest. Õpet kavandades ja korraldades lähtutakse õppekava üldpädevustest, kooli väärtustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning läbivate teemade ja lõimingu rakendamise põhimõtetest.

Põhikoolis õpet kavandades ja korraldades teevad õpetajad koostööd, seejuures:

- o arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalset eripära ja isikupäraseid erivõimeid, kasutatakse diferentseeritud ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpi- ja eluraskustele ning pakutakse õpiabi ja tuge õpivalikutest;
- o võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas, kunsti ja muusika uusimaid käsitlusi, rakendatakse didaktika nüüdisaegseid käsitlusi;
- o taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- o võimaldatakse õpet nii iseseisvalt kui ka koos teistega, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi ning suunatakse tegema valikuid;
- o kaasatakse õpilasi õppe kavandamisse, võetakse aega eesmärkide ja taotletavate õpitulemuste saavutamise viiside ja hindamiskriteeriumide läbiarutamiseks ning refleksiooniks;
- o kavandatakse piisavalt aega terviklike õppeühikute, mitmeid osaoskusi arendavate ning õppijate jaoks tähenduslike tulemusteni viivate õppeülesannete täitmiseks;
- o rakendatakse uurivat õpet, kasutatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid tegevusi;
- o rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- o kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti- ja multimeediaklass, virtuaalkeskkond jne, käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotest, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes jm;
- o võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga, et kogu ainekäsitlus oleks võimalikult elulähedane, õpilasele eakohane ja tähenduslik; seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

1.6 Hindamine

Hindamine kunstiainetes suunab ja julgustab õpilasi õppima ning tekitab ja hoiab huvi kunsti ja muusika vastu. Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatud, kunsti ja muusika ainekavas esitatud õpitulemused ning kooli kehtestatud hindamisjuhised. Hindamise nõuded ja korraldus, sh mittenumbrilise hindamise

kasutus ja kooliõppekava väliselt, sh mitteformaalhariduses omandatud teadmiste ja oskuste arvestamine täpsustatakse kooli õppekavas.

Hindamise käigus saavad õpilased mitmekülgset tagasisidet oma töökultuuri ja töö ning individuaalse arengu kohta, millega toetatakse nende kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga ennastjuhtivaiks õppijaiks. Hindamisega luuakse õpilastele võimalusi õppe vältel oma edusamme esile tuua, julgustades neid enda tugevaid külgi kasutama ja uusi oskusi arendama. Õpilastele võimaldatakse eri viise eneseanalüüsiks ja kaaslastelt tagasiside saamiseks ning selle aktseptimiseks. Õpetaja saab hindamise kaudu teavet oma õpetamise tulemuslikkuse kohta ning sisendit nii õppe kui ka iseenda pädevuste arendamiseks. Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane nii oma tööd hindama kui ka kaasõpilastele tagasisidet andma.

Õpilasele on õppeühiku (õppetegevuste kogum, mis on suunatud samade õpitulemuste saavutamisele) alguses teada, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamiskriteeriumid.

Õpilast suunatakse õppe käigus oma õppimist ja seatud eesmärkide saavutamist analüüsima ning reflekteerima.

Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse tagasisidet üldpädevuste arengu ning väärtushoiakute ja -hinnangute kujunemise kohta. Hoiakute kujunemise kohta antakse tagasisidet suunavate ja toetavate sõnaliste hinnangutega. Õpilase seisukohtadele ühiskonnas ja maailmas toimuva kohta antakse sõnalist kirjeldavat tagasisidet. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid pööratakse tähelepanu ka õpilase keelekasutusele, sh kunsti- ja muusikaterminite õigele kasutusele ning õigekirjale, mida arvestatakse hindamisel ülesande eesmärgi ja kokkulepitud hindamiskriteeriumide põhjal.

Hindamisel lähtutakse õppimisele seatud eesmärgist ja hinnatakse seda, mida on õpetatud, rakendades nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnatena. Diagnostiliselt hinnates selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased (väär)arusaamad ning eriomased õpiraskused, et kavandada edasist õppimist ja õpetamist.

Erineva keerukusastmega teadmiste, oskuste ja hoiakute hindamise võimaldamiseks kasutatakse mitmekesiseid hindamisviise ja -vorme. Hindamisvahendi ja -viisi valik sõltub seatud õppe-eesmärkidest ning eeldatavast õpitulemusest.

Kunstiainete valdkonnapädevuse omandamisel on õppe jooksul oluline roll kujundaval hindamisel, mis toetab õpilase eneseusku ja innustab teda oma võimeid arendama. Kujundava hindamise kaudu saab õpilane temale arusaadaval viisil esitatud suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kujundava hindamise rakendamist toetab õppeolukorras

tehtud tööde õpilasepoolne dokumenteerimine näiteks kavandite, jooniste, õpimapi, blogina vms.

Kunstiainetes väärtustatakse harjutamist. Õpitulemuste saavutamise toetamise kõrval keskendutakse kujundava hindamise vältel järgmistele aspektidele:

- o loovuse arengu toetamine (probleemide märkamine, mõtete voolavus ja paindlikkus, originaalsus, probleemilahendamisoskused, refleksioon);
- o huvi ja nii õppest kui ka kunsti- ja kultuurielust aktiivse osavõtu toetamine;
- o isikliku sideme loomine ainega ja isikupärase väljenduslaadi otsimine;
- o sallivuse areng ja silmaringi avardamine.

Kooli õppekavas kehtestatud hindamisjuhiste järgi võib arvestada tunnist osavõtu aktiivsust ja tunnivälist muusika- ning kunstitegevust (nt osalemine koolikooris, orkestris, ansambelis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine ainealastelt konkurssidel/võistlustel, sh muusika- ja kunstiolümpiaadil).

Kokkuvõtvalt hinnatakse üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, lähtudes õppest kui tervikust ja taotletavatest õpitulemustest, seejuures arvestatakse, et hinnatel võib olla sõltuvalt töö mahust erinev kaal. Hindamiskriteeriumid loob õpetaja õpilasi kaasates kooli kehtestatud hindamisjuhiste põhjal.

1.7 Õppekeskkond

Õppekeskkonna kujundamisel lähtutakse riikliku õppekava alusväärtustest ning luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu.

Kunstiainete pädevuse kujunemise eeldus on õppimist, loovust ning eneseväljendust toetav sotsiaal-emotsionaalne, vaimne ja füüsiline õppekeskkond, mis peab soodustama õpilase iseseisvust, olema kaasav, piisavalt struktureeritud ning eakohane, mis on loovuse ja originaalsuse arendamisel ning avaldumisel oluline. Nii füüsiline kui ka vaimne keskkond peab vastama õpilaste võimetele. Eriti tähtis on arvestada psühholoogilisi baasvajadusi.

Kunstid on muutuvad, vastuolusid tekitavad ning väärtuste ja kokkulepete piire kompavad. Seetõttu on eriti tähtis tagada turvaline vaimne keskkond, mille kujundamisele aitavad kaasa hinnanguvabad arutelud ja õpetaja pädevus tulla toime väärtuskonfliktidega.

Kunstiainete õppimise füüsilise õppekeskkonna tagab kool, võimaldades õpet ruumis, mis on varustatud kvaliteetsete, õpilastele kokkulepitud korras kättesaadavate töövahendite ja materjalidega vabaks kasutamiseks, et toetada valikute tegemise

oskust ja loovat eneseväljendust. Õpe toimub ka autentsetes keskkondades, linnaruumis, kontserdisaalides, näituse- ja etendusasutustes, kooli ümbruses, paikkonna kultuuriasutustes ja mujal.

Kunsti õpetamiseks on vaja:

- o iseseisvaks ja rühmatööks vajalikku pinda eri formaadis tööde, ka suure formaadiga tööde tegemiseks;
- o 500-luksise päevavalgusspektriga valgustust tööpinnal ning käte ja töövahendite puhastamise võimalust;
- o reguleeritava kõrgusega molberteid või laudu koos joonistusalusatega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalust;
- o kunstiraamatuid, ajakirju ja teatmeteoseid;
- o videoprojektori, foto- ja videokaamerate, arvutite, skanneri ja printeri kasutamise võimalust ning internetiühendust.

Muusika õpetamiseks on vaja:

- o muusikategevusteks (sh rühmatööks ja liikumiseks) sobivat teisaldatava mööbliga piisavalt ventileeritavat ruumi;
- o mitmesuguseid vahendeid: klaver, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel;
- o musitseerimiseks vajalikke pille: Orffi instrumentarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid või väikekanded, akustilised kitarrid, ukuleled vm;
- o tehnovahendeid kontakt- ja digiõppe korraldamiseks: fono- ja videoteek, kohased voogedastusplatvormid; salvestatud muusika esitamise vahendid (muusikakeskus hifi, arvuti + kõlarid); muusika õppimiseks ja loomiseks sobivad rakendused (äpid), nt noodistusprogramm, salvestusprogramm jt; videoprojektor.

2 KUNST

2.1 Õppeaine kirjeldus

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid (sh seni avaldumata võimeid) kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestujana, seega ka kultuurikandjana. Kunsti õppeaine tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust, mis on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks tähtis igaühele. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.

Õppeaine lähtealused on:

- o maailma kunsti ja visuaalkultuuri laiahaardeline käsitlemine. Visuaalselt tajutav inimese loodud ja mõtestatud keskkond (visuaalkultuur) hõlmab kujutisi, tekste, esemeid, ehitisi, ruumisuhteid jms ning nende erinevaid ja muutuvaid tähendusvälju. Visuaalkultuur sisaldab nii tahtlikke ja kavandatud artefakte (nt kunstiteosed, graafiline disain, reklaam, fotograafia, mood jne) kui ka juhuslikke ja plaanimata visuaalseid märke ning kooslusi (nt tänaval või meedias kõrvuti sattunud reklaamid, kasutatud tüpograafia, muruplatsi niitmine ja sissetallatud teerada, aja jooksul kujunenud kodusisustus jne). Visuaalkultuuris on teadlik toimimine seotud 6 suhtlusega, erinevate sõnumite ja tähenduste loomise, säilitamise, muutmise ja edastamisega; nii esteetiliselt mitmekesise keskkonna kui ka emotsionaalse ja intellektuaalse keskkonna loomisega ning majanduse toimimise ja majanduslike väärtuste loomisega. Kunstipädevuse omandamist toetab maailma kunsti ja visuaalkultuuri käsitlemine nii nüüdisaegses kui ka ajaloolises kontekstis;
- o kunsti vormide ja tähenduste pidev muutumine, eksperimentaalsus ja areng, mis võivad ühiskonda ka proovile panna. Kunstis kui visuaalkultuuri kitsamas osas luuakse uut inimkogemust, väljendust ja tähendusi teadlikumalt ning sihipärasemalt, suhestudes valdkonna eripäraga, otsinguliselt ja eksperimenteerivalt. Kunsti pidev uuenemine peegeldab muutusi nii teadustes kui ka ühiskonnas, väärtustes ja hoiakutes. Kunst tohib võtta endale fantaasia, moraali ja ühiskondlike kokkulepete piire kompava ning nihutava rolli, et mõtestada ja arutleda, ka katsetada erinevaid ettekujutusi ja võimalikkusi;
- o õpetaja on aktiivne kunstiga suhestuja, kes toetab õpilasi kultuuri muutuvast mitmekesisuses. Täpsema õpisisu valib õpetaja, kes juhib õpet ja õpikeskkonna loomist. Õpetaja enda hoiakud, avatus ja sallivus, mitmetähenduslikkuse ja muutlikkuse taluvus, aktiivses dialoogis ja mõtestatuses olemine vana ja uue kunstiga on äärmiselt olulised. Kunstiaine ise on samuti seotud pidevate muutustega – uue kunstiloominguga, uute avastustega kunstiajaloo, seniste väärtuste ümberhindamisega ühiskonnas, uute väärtuste leidmise ja loomisega. Kunsti

õppeainet on võimalik üles ehitada eri kunstikäsitlustele tuginedes. Valdkonnast saab ehedama pildi, kui õppijad ja õpetaja võivad mõtiskleda mitme kunstikontseptsiooni üle ning teadvustada kunsti loomise ja hindamise eri aluseid (nt funktsionaalne, realistlik, idealistlik, estetistlik, kontseptuaalne, pragmaatiline, institutsionaalne jne);

- o kunsti õppeaines on võrdselt oluline nii kunstikogemus kui ka õppimiskogemus. Sageli on teosest kui lõpptulemusest tähtsam loominguiline ja otsinguline tee, tagasiside ja refleksioon, üldpädevuste kujundamine, motivatsiooni leidmisele ja hoidmisele suunatud tegevused. Koolikunstis on vaja väärtustada õppija isikliku tasandi loomet, avastusi, pingutust ja sõnumit, sest õppijale endale tähtis tegevus loob talle just nimelt tähendusliku kunstikogemuse ka siis, kui lõpptulemus ei ole originaalne või sisukas laiemas kunsti ja visuaalkultuuri kontekstis. Juhul kui lõpptulemus visuaalkultuuri-, disaini- või kunstiteosena on õppes oluline, peab õpetaja kvalitatiivse muutuse teket valmivas teoses teadvustama ja toetama eesmärkide ning hindamiskriteeriumide sõnastamisega.

Kunsti osaoskused võimaldavad kunsti õpetamist mitmekülgset käsitleda ja jälgivad disaini tsüklilist loogikat, mis on maailmas järjest laiemalt käibel nii kunstiteoste, toodete, protsesside kui ka uuringute kavandamisel.

Kunsti osaoskused on:

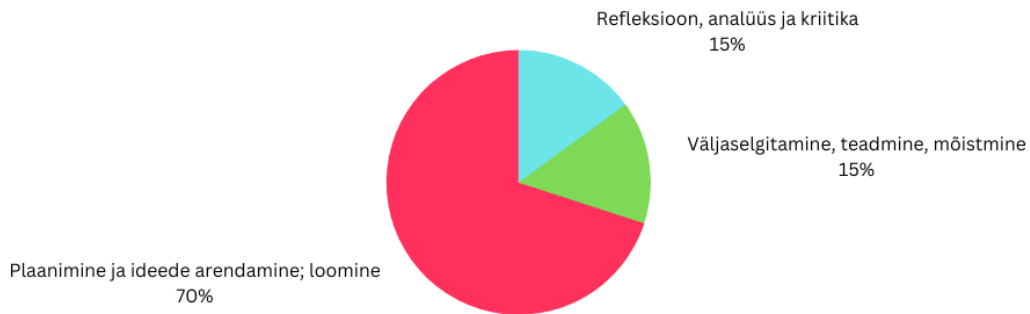
- o väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine);
- o plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine);
- o loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine);
- o refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine).

Õpitulemuste sõnastamise puhul on arvestatud, et õpetaja saaks koostöös õpilastega ise otsustada, mis õppeülesannete ja temade käsitlemisega õpitulemusi saavutada, pidades silmas õpilaste vajadusi ja muutusi kunstimaailmas. Põhikooli õpitulemustes on rõhk teadmisel ja mõistmisel ning sihipärasel kunstilisel tegevusel: idee arendamine ja parima võimaliku lahendi leidmine oma ideele. Disainiga seotud õpitulemused võrdsustatakse ainekavas plaanimise ja idee arendamisega nii, nagu see on kujunenud nüüdisaja praktikas.

2.2 Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

I KOOLIASTE	II KOOLIASTE	III KOOLIASTE
<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboleid oma kogemuse piires; ○ teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava; ○ kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult; ○ teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid; ○ kirjeldab lühidalt enda tööd ja tulemust. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ tõlgendab visuaalseid kujutisi oma kogemuse ja õpitu piires; ○ teab autorsuse üldisi põhimõtteid; ○ kasutab õpetaja juhendamisel osalist disainimist probleemi lahendamiseks kestlikult; ○ loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka uurides ja kavandades, kasutades ning põhjendades eri tehnikavõtteid ja kompositsiooni; analüüsib oma teost ja tööd; ○ arutleb loodu üle, seostades loomingut oma kogemuse piires teiste eluvaldkondadega. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ analüüsib õpetaja abiga enne kasutamist visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümboleid; ○ käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades enamasti turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ja kasutades autorsust; ○ rakendab õpetaja abiga uurimismeetodeid teoreetiliste, kunstitööde või disainiobjektide loomisel; ○ katsetab, julgeb eksida ja töö käigus langetada otsuseid õpetaja abiga; ○ loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid ja väljapanekuid, uurides ning teadlikult kavandades, valides ja rakendades protsessi käigus sihipäraselt materjale, tehnika- ja töövõtteid ning kompositsiooni põhimõtteid; ○ analüüsib õpetaja toel loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt.

2.3 Õpitulemused I kooliaste

Osaoskuste soovituslikud mahud I kooliastmes**Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine**

Õpilane:

- o uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboleid (nt õpetaja valikul: sildid, liiklusmärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad) oma kogemuse piires;
- o nimetab visuaalteose tähtsamaid tunnuseid, lähtudes ülesandest (tehnika, vorm, värv, kompositsioon, meeleolu, sisuelemendid);
- o leiab muuseumis, galeriis õpetaja abiga näituse mõistmiseks vajaliku info;
- o teab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- o uurib õpetaja abiga esemete vormi ja otstarbe seoseid;
- o teab, kes on autor;
- o ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju.

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Õpilane:

- o teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja töövõtteid;

- o lahendab disainiprotsessi lihtsamaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- o kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle....);
- o kirjeldab ette antud küsimustele toetudes enda tööd ja mõtestab valminud tööd: mida ma tegin, kuidas ma tegin, miks tahtsin neid vahendeid kasutada, kuidas tulemusega rahul olen, mida õppisin.

2.3.1 Õppesisu 1. klassi kunstis

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
Kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboleid oma kogemuse piires.	<ul style="list-style-type: none"> o Väljendab enda kogemuse piires mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöodes. o Seostab omavahel raamatuillustratsioone ja teksti sisu. o Selgitab endale tuttavas keskkonnas (koolis ja klassis) kasutatavaid märke ja sümboleid ning nende tähendust. o Küllastab koolis üleval olevaid näituseid (klassiruum, fuajee, aula jne), samuti linnaruumis olevaid näituseid ning võimaluse küllastab muuseumi. o Vaatleb kunstiteoseid. Nimetab, mida näeb pildil, ruumilises teoses, audiovisuaalses teoses. o Nimetab, teoses nähtavaid värve, äratuntavaid esemeid, olendeid, kujundeid. o Vaatleb kaaslaste töid, analüüsib eakohaselt nähtut.
Teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava.	<ul style="list-style-type: none"> o Näitab teoselt autori nime. o Kirjutab oma tööle nime. o Küsib jäädvustatavalt luba enne filmimist või pildistamist.
Kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult.	<ul style="list-style-type: none"> o Teeb enamasti aktiivselt kaasa nii oma initsiatiivil kui etteantud ülesandeid. o Kasutab vahendeid ja materjale säästlikult ja ohutult. o Korrastab oma töökoha.
Teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid.	<ul style="list-style-type: none"> o Rakendab teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (monotüüpia, puhumistehnika, plastiliinimaal, pastell, guašš, värvipliatsitehnika, savi või plastiliini voolimine jms) ja vahendeid.
Kirjeldab lühidalt enda tööd ja tulemust.	<ul style="list-style-type: none"> o Näitab teoselt autori nime. o Kirjutab oma tööle nime.

	<ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab etteantud küsimuste toetudes oma töö valmimise protsessi - mida ja kuidas ma tegin, milliseid vahendeid kasutasin? Mida töö tegemisel nautisin? Millised raskused ületasin? o Esitleb enda tööd. Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes valminud tööd - mida ma oma töös näen? o Kirjeldab kaaslaste tööd.
--	--

2.3.2 Õppesisu 2. klassi kunstis

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
Kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümbboleid oma kogemuse piires.	<ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab enda ja teiste loodud visuaalteosel nähtavat õpitud sõnavara kasutades - nimetab ja kirjeldab teostel nähtavat - mis see on, mida ma näen ja milline see on (kui suur, millise kujuga, mis värvi, milliseid jooni, pindasid, vorme märkab, kuidas need paiknevad?) o Kirjeldab küsimustele toetuses enda ja teiste loodud visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid, mõtteid ja tundeid - mida nähtu mulle meenutab? Mis teoses toimuda võiks? Mis mind nii arvama paneb? Millist meeleolu see teos minus tekitab? o Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes enda töö valmimise protsessi - mida ma tegin, kuidas tegin, milliseid vahendeid kasutasin? Mida ma protsessi käigus õppisin?
Teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava.	<ul style="list-style-type: none"> o Kirjutab oma näitusetööle nimesildi koos töö pealkirja ja muu õpitud infoga. o Leiab (virtuaal)näitusel muuseumis, galeriis või koolis teose autori, pealkirja ja näituse pealkirja.
Kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult.	<ul style="list-style-type: none"> o Järgib enamasti õpitud töö- ja ohutusvõtteid. o Väljendab kunstitöodes oma mõtteid, tundeid ja kogemusi.

	<ul style="list-style-type: none"> o Märkab ühel ja samal otstarbel kasutatavaid esemeid, tuvastab nendest oma lemmiku ning põhjendab oma valikut. Selgitus: Soovime arendada teadlikkust isiklikest ja subjektiivsetest eelistustest. o Arutleb ja seostab värve tekkinud muljega (näiteks miks kirjutavad õpetajad tavaliselt punase värviga ja miks on keelumärk punane) ja valib esemele selle otstarbega sobiva värvitooni. o Kasutab materjale säästlikult. Toob näite tegevusest, kuidas ta asjakohaselt ja säästlikult kunstitarbeid kasutab. o Korrastab oma töökoha. o Eristab lihtsamate näidete põhjal tehisklikke ja looduslikke materjale (näiteks puit ja plastik). o Kirjeldab ühel otstarbel kasutatavate esemete peamisi tunnuseid (näiteks vorm, suurus, raskus, värv) ja arvab, mis materjalist ese tehtud on.
Teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid.	<ul style="list-style-type: none"> o Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (taimetrükk, sörmemaal, kuulimaal, akvarell, pointillism, voolimine, ruumiline paberitöö jms), vahendeid enamasti isikupärasel viisil.
Kirjeldab lühidalt enda tööd ja tulemust.	<ul style="list-style-type: none"> o Võrdleb märke (liiklusmärgid, logod, embleemid, sümbolid jms) omavahel ja seostab märgi vorme, värve, kujutatut märgi tähendusega. o Tunneb ära tasapinnalised ja ruumilised teosed. o Nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike o Leiab teoses soojasid ja külmasid toone ning heledamat ning tumedamat tonaalsust. o Teab mis on joon ja pind ning iseloomustab erinevaid jooni vastavalt omandatud sõnavarale. o Kirjeldab teoses suurusuhteid ja objektide paiknemist (ees, taga, üleval, all jne)) ning kolmemõõtmelise teose puhul vormi üldisemalt (ümar, kandiline, lapik, püstine jne).

	<ul style="list-style-type: none"> o Nimetab teoses nähtud kujundeid ja objekte, mis meenutavad tuttavaid kujundeid (ring, ruut, ristkülik jne).
--	---

2.3.3 Õppesisu 3. klassi kunstis

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
Kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboteid oma kogemuse piires.	<ul style="list-style-type: none"> o Uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboteid (nt õpetaja valikul: joonised, skeemid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad jms) oma kogemuse piires. o Ilukirjanduse või aineramatute lugemine ja illustratsioonide vaatamine, seostades loetut illustratsiooniga ja kasutades illustratsioone raamatu sisu mõistmisel. o Kunstiteoste vaatamine fotodelt, videost, internetist, näitusel, linnaruumis või kooli ruumides. o Õpilane kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle....). o Koolis valminud tööde näituse korraldamine.
Teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava.	<ul style="list-style-type: none"> o Intellektuaalomandist rääkimine, erinevate kunstnike töödega tutvumine. o (Digi)näituse külastamine. o Autoriõiguste teemal arutlemine. o Digitaalsete fotode ja videote jagamine: arutelu, mida põhjustab teise inimese loata pildi või video tegemine.
Kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult.	<ul style="list-style-type: none"> o Tööjuhiste ja –selgituste kuulamine/lugemine. o Töö planeerimine ning teostamine. o Töövahendite kasutamise täpsust soodustavate ülesannete lahendamine harjutamise eesmärgil (kollaaž, materjalitrükk, maal, joonistus jne).

<ul style="list-style-type: none">o Teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid.	<ul style="list-style-type: none">o Mõistete “ruumiline või kolmemõõtmeline” sissetoomine töödesse.o Õpilane katsetab pildipinna mahulisemaks muutmist, teeb valiku erinevatest olemasolevatest materjalidest või leiab endale vajalikud materjalid iseseisvalt (nt looduslikud materjalid, paberijäägid koolikotis vms).o Õpilasted kasutavad ja katsetavad erinevad materjale, püüavad tajuda nende materjalide eripära ja modelleerimise võimalusi.o Ruumiliste geomeetriliste kujundite meisterdamine (kuup, risttahukas vms).o Erinevate materjalide kasutusviisidest rääkimine, raiskamise vältimisviisid.o Looming võib olla nii abstraktne kui ka realistlik. Teeb tööd individuaalselt või grupis.o Lahendab disainiprotsessi lihtsamaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi.o Disainimõtlemise lihtsamad vormid, põhjus-tagajärg seoste otsimine õpilast ümbritsevast igapäevaelust (kodu, kool, huvitegevused, igapäevane suhtlus).o Rakendab teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (monotüüpia, puhumistehnika, plastiliinimaal, pastell, guašš, värvipliatsitehnika, savi või plastiliini voolimine jms) ja vahendeid.
--	---

2.4 Õpitulemused II kooliaste

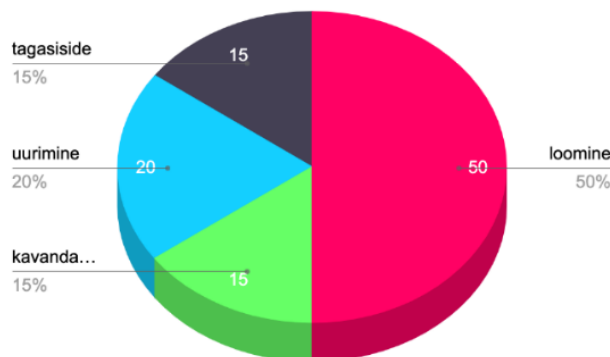
Esteetilised eelistused

Selles esteetilise arengu etapis hinnatakse kõrgelt kunstniku meisterlikkust ja pikaajalist kannatlikku tööd. Teos on huvitav, kui sellega on juhtunud põnevaid asju (mis see maksab vms). Oluline on meisterlikkus ja et teema oleks seotud lapse enda kogemusega, kasuks tuleb teose kasutatavus või kasulikkus. Teost nähakse eelkõige kui objekti (eset), õppija jaoks on huvitav, kuidas ja millest on see tehtud, milline on olnud teose saatus ja erilised, põnevad juhtumid. Samas kerge õudus või salapära valmistab positiivset erutust. Sisuliselt peaks hea võitma halva. Seosed popkultuuriga on tervitatavad! Kuid osad teemad (nt alastus) põhjustavad piinlikkust.

Tasapisi hakatakse hindama väljendusrikkust ja loovust, erilisust. Huvitab teose teema, millest see räägib, tasapisi hakkab muutuma oluliseks ka see, kuidas teos on komponeeritud, et sellise sõnumini jõuda.

Hakatakse teoseid omavahel võrdlema. Õppijad on valmis mõtteks, et teos kannab sõnumit ja kunstnikul võisid olla sellega mingid kavatsused, mis erinevad vaataja mõtetest, kuid valdavalt näevad nad üksnes ühte võimalikku tähendust.

Õppimise osakaalud II kooliastmes

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Õpilane:

- o rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri);
- o kasutab olulisemaid õpituid kunstimõisteid ja teab kunstnikke;

- o käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info;
- o mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- o märkab, kirjeldab ning mõtestab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi;
- o märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel;
- o rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava.

Plaanimine ja ideede arendamine

Õpilane:

- o lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele;
- o kavandab enda idee või teose; teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik.

Loomine

Õpilane:

- o loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja kavandades;
- o teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsioonipõhimõtete hulgast.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- o analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt;
- o selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid;
- o annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.

2.4.1 Õppesisu 4. klassi kunstis

Korratakse I kooliastmes õpitud teadmisi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Loeb lihtsamaid kaarte ja põhiplaanide (maakaarti ja hoone (klassiruumi) plaani, sisekujunduse kavand) seostades kujutatut reaalse ruumiga. o Viib kokku õpitud kunstniku ja tema teose. o Teab kahemõõtmelise kujutamise (lisaks eelnevalt õpitule akvarell) lihtsamaid baaselemente (punkt, joon, pind, hele-tumedus, värv) ja kompositsiooni põhimõtteid (tasakaal, kattumine, teravus, suurus) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel. o Teab kolmemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurus, mõõtmed, värv ja materjal) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel. 	<p>Visuaalne kirjaoskus</p> <p>Igapäevane visuaalkultuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> o logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid. o Maakaart. <p>Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted</p> <p>Baaselemendid:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv. o Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, materjal. o Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon. <p>Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi.</p> <p>Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav.</p> <p>Perspektiiv: tsentraalperspektiiv.</p> <p>Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine.</p> <p>Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires.</p> <p>Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, narratiiv e lugu.</p> <p>Kaadriplaanid: Taust, esiplaan, tagaplaan.</p> <p>Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, arhitektuur, sisearhitektuur.</p> <p>Kunstižanrid: portree, maastikuvaade.</p> <p>Kujutavus: figuraalne.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Märkab ja kirjeldab õpetaja abiga tarbeeseme suurust, vormi ja materjali selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist. <p>Plaanimine ja ideede arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Tuvastab küsimusi kasutades lihtsamaid probleemi tagamaid (miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab). o Sõnastab enne tööle hakkamist, mida kavatseb teha, mis vahendeid ja materjale kasutab ja kuidas kujutab. <p>Loomine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (nt maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frottaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine jms) ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid. o Oskab luua vabavaralises programmis lihtsamaid neljamõõtmelisi töid 	<p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Fotograafia vorimianalüüs. Fotograafia kaasaegses kunstis: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/33720-Kuidas-lugeda-fotot-Fotokuu-haridusvihik-2012 o Liikumise kujutamine: https://smarthistory.org/movement/ o Õpetajale kujutamise elementide ülevaade: https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public o Õpetajale kujutamise elementide ülevaade: https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public <p>Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus</p> <p>Kunstitehnikad ja stiilid</p> <ul style="list-style-type: none"> o Maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frottaaž, mosaiik, kollaaž. o Digitaalsed joonistustehnikad. o Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt). <p>Etikett</p> <p>Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja).</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Lühike videoõpetus ühe- ja kahe punkti perspektiivi joonistamisest: https://www.youtube.com/@KamilleSaabre o Valgus ja varjud, Videoõps: https://www.youtube.com/watch?v=rsdnAQAg7HQ o Värvused, Videoõps: https://www.youtube.com/watch?v=iphkwx0mhQI&list=PL70HIWp0tGWCdLxJRUKDF4F5mFBc6UDK6&index=6 o Kunstiga seotud allikad: Kunstiajakirjad, populaarteaduslikud ajakirjad o Fototöötlusprogrammid: www.pixlr.com, https://fotoram.io/ o Joonistamisprogrammid (vektor): https://app.corelvector.com/
---	---

<p>(animatsioon, video) õpetaja etteantud teemal ja juhendamisel.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Arvestab kunstitööde loomisel eelnevalt omandatud kompositsiooni lihtsamaid põhimõtteid. o Rakendab eelnevalt õpitud kunstitehnikaid ja töövõtteid ning materjale põhjendatult ja õpetaja abiga. o Rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid (viitab autorile suuliselt või kirjalikult) ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava (viitab kasutatud allikatele oma kirjalikes töödes). <p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab enda ja teiste visuaalteoste olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, meeolelu, sisu elemente) vastavalt ülesandele. o Võrdleb kunstiteoste, arvutimängude, animatsiooni või filmi meeolelu ja atmosfääri (ruumilisus, värv, valgus, heli, montaaž). o Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi (Millise teema valisin? Milliste töövahenditega oma tööd tegin? Mis oli kõige 	<ul style="list-style-type: none"> o Kujundamisprogrammid: canva.com, https://create.vista.com/ <p>Disain ja disainiprotsess</p> <ul style="list-style-type: none"> o Disaini baaselemendid: Funktsionaalne värv, vorm ja materjal. o Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus. <p>Disaini liigid</p> <p>Tootedisain.</p> <p>Disainiprotsessi osad</p> <p>Osapooled, tarbija.</p> <p>Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Lähteülesanne. o Kavandamine. o Lahendusplakkumine. <p>Tarbeesemed ja levinumad materjalid</p> <ul style="list-style-type: none"> o Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... o Tehismaterjalid: plastik, kile... <p>Kavandamine ja visualiseerimine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kavand. o <i>Moodboard</i>, mõistekaart. o Idee sõnastamine. <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Disain: https://et.wikipedia.org/wiki/Disain o Disainiprotsess: https://et.wikipedia.org/wiki/Disainiprotsess o Disaini liigid, EKMi tööleht: https://kumu.ekm.ee/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/ATolts_tegevusleht_Ilaste_A3.pdf o Õppevideo portree joonistamisest: https://www.youtube.com/watch?v=ksTTRixd0aU
--	--

<p>keerulisem? Millega olen kõige enam rahul?).</p> <ul style="list-style-type: none"> o Annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis (tunnustusmärgid, suuline või kirjalik lühike tagasiside “Mulle meeldib, kuidas sa...”). 	<ul style="list-style-type: none"> o Illustraatori ja graafilise disaineri elukutses o Iseõppimine ja jalgratta leiutamine Eiko Ojala TEDxTallinn o Veebipõhine tahvel, mis võimaldab õpetajal või õpilasel luua erinevatel eesmärkidel ülesandeid (nt õpilaste tööde eksponeerimine ja tagasiside saamine kaasõpilastelt). https://padlet.com/ o Õpilaste kaasamiseks: www.wooclap.com/ o Mõttekaardi loomiseks: https://www.mindmaps.app/ <p>Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud</p> <p>Kunstiga seotud elukutsed</p> <p>Kunstnik, arhitekt, skulptor, sisearhitekt.</p> <p>Kunstiajalugu</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (foneetiline kiri, piltkiri. o Esiaja kunst (pisiplastika, koopamaalid). o Varased tsivilisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus). o Taluarhitektuur. <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Eesti Muuseumide veebivärv MUIS: https://www.muis.ee/et/catalogue o Eesti mõisaportaali: https://www.mois.ee/ <p>Kunst ja kultuur ühiskonnas</p> <p>Jätkusuutlik mõtteviis</p> <p>Keskkonnamõju, säästlikkus.</p> <p>Teabe otsimine ja infokeskkonnad</p> <p>Muuseumide ja galeriide kodulehed.</p> <p>Kunsti elu</p> <p>Muuseumi haridusprogrammid.</p> <p>Autorsus ja autoriõigused</p> <p>Autor, autoriõigused.</p>
---	---

	<p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Digitaalne jalajälg: https://digipadevus.ee/sonastik/digitaalne-jalajalg/ o Digitaalse jalajälje analüüs: https://sites.google.com/site/digitaalnejalajaelg/digitaalse-jalajaelje-mootmine o Kiirmoe keskkonnamõju hindamine: https://www.janiiedasi.ee/blog/s83zbfpwno085ayhld9z7pca9dc8xm o Puuvillase T-särgi eluring: https://bioneer.ee/milline-puuvillase-t-s%C3%A4rgi-eluring o Näituse loomise tööleht EKM: https://kumu.ekm.ee/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/Avatud-kollektsioonid_tegevusleht_ljallaste_A4.pdf
--	---

2.4.2 Õppesisu 5. klassi kunstis

Korratakse 4. klassis õpitud teadmisi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Tunneb ära eri kirjasüsteeme ja seostab neid eri kultuuridega (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti stiliseeritud tag'id). o Kasutab olulisemaid kunstimõisteid (nt kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, looming, maalikunst, 	<p>Visuaalne kirjaoskus</p> <p>Igapäevane visuaalkultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> o Reklaam linnaruumis ja meedias, riietus. o Põhiplaan. o Keskkond. <p>Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted</p> <p>Baaselemendid:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv. o Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal. o Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus.

<p>animatsioon, skulptuur jne) ühe kunstnikuga seoses.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Teab järgmisi mõisteid: arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, abstraktne kunst. Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Karakter, taust, esiplaan, tagaplaan. Koloriit. o Teab kahemõõtmelise kujutamise tähtsamaid baaselemente (tegelased/karakterid, objektid ja taust/keskkond) ja kompositsiooni põhimõtteid (lisaks õpitutele ka dominant, koloriit). o Teab kolmemõõtmelise kujutamise (skulptuur, installatsioon, ready-made) lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurussuhted, ruum teose ümber, vaadeldavus erinevatest külgedest). o Mõistab õpitud näite põhjal mõne toote keskkonnamõju. o Võrdleb nüüdisaegse ja ajaloolise tarbeeseme (näiteks kohvitermos ja õlletoop) erinevusi ja sarnasusi ning analüüsib kuidas tarbeeseme funktsionaalsus on arenenud. 	<p>Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi.</p> <p>Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline.</p> <p>Perspektiiv: tsentraalperspektiiv.</p> <p>Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, suurus</p> <p>Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumist märkivad jooned koomiksites.</p> <p>Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires.</p> <p>Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, narratiiv e lugu.</p> <p>Kaadriplaanid: Detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.</p> <p>Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, trükigraafika, kirjatüüp.</p> <p>Kunstižanrid: portree, natüürmort, maastikuvaade.</p> <p>Kujutavus: figuraalne, abstraktne.</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes): Fotograafia vorimianalüüs. Fotograafia kaasaegses kunstis: link Liikumise kujutamine: https://smarthistory.org/movement/ Õpetajale kujutamise elementide ülevaade: https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public Õpetajale kujutamise elementide ülevaade: https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public</p> <p>Kunstitehnikad ja loominguuline eneseväljendus</p> <p>Kunstitehnikad ja stiilid</p> <ul style="list-style-type: none"> o Maal, joonistus, modelleerimine, kollaaž, akvarell, kirjatüüp. o Digitaalsed joonistus-, fototehnika.
---	---

<p>Plaanimine ja ideede arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Loob lihtsa visandliku joonise enne kolmemõõtmelise töö loomist. o Enne värvide kandmist tööle katsetab neid eraldi paberil. o Rakendab abijooni portree loomisel o Loob kunstitööd, uurides ja analüüsides teemaga seotud allikaid ning kavandades enda ideed ja kombineerides allikatest leitud ja oma ideid omavahel. <p>Loomine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel kunstitehnikaid (nt makett, segatehnika, kollaaž, kõrgtrükk, joonistus, maal, foto jms) ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid. o Loob teose spontaanselt, ilma planeerimata. o Loob teose eelnevalt uurides, kavandades ja ideid kombineerides. o Kavandab ja loob vabavaralises programmis neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) õpetaja abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> o Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt). <p>Etikett</p> <p>Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja).</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Lühike videoõpetus ühe- ja kahe punkti perspektiivi joonistamisest: o https://www.youtube.com/@KamilleSaabre o Valgus ja varjud, Videoõps: https://www.youtube.com/watch?v=rstdnAQA7HQ o Värvused, Videoõps: link o Kunstiga seotud allikad: Kunstiajakirjad, populaarteaduslikud ajakirjad o Fototöötlusprogrammid: www.pixlr.com, https://fotoram.io/ o Joonistamisprogrammid (vektor): https://app.corelvector.com/ o Kujundamisprogrammid: canva.com, https://create.vista.com/ <p>Disain ja disainiprotsess</p> <p>Disaini baaselemendid</p> <p>Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis). Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus.</p> <p>Disaini liigid</p> <p>Tootedisain, graafiline disain.</p> <p>Disainiprotsessi osad</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osapooled, tarbija. o Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine o Lähteülesanne. o Ettepanekute tegemine, kavandamine. o Lahenduspakkumine. <p>Tarbeesemed ja levinumad materjalid</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> o Valib kahe õpetaja pakutud kunstitehnika, töövõtte või kompositsioonipõhimõtte vahel ja põhjendab oma eelistust. o Rakendab õpitud kahemõõtmelisi kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel. o Rakendab õpitud kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel. o Rakendab loomisel digivahendeid (telefoni kaamera, digijoonistuse rakendused jms). <p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab ja mõtestab visuaalteose olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, sümboleid, meeolelu, sisu elemente) vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires. o Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi, tuues välja töökäigu ning põhjendades oma tehtud valikuid (Mida said teada oma teema kohta teistest allikatest?) 	<ul style="list-style-type: none"> o Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... o Tehismaterjalid: plastik, kile... <p>Kavandamine ja visualiseerimine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kavand, visand, kroki. o <i>Moodboard</i>, värvikaart. o Idee sõnastamine. o Storyboard, stsenaarium. <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Disain: https://et.wikipedia.org/wiki/Disain o Disainiprotsess: https://et.wikipedia.org/wiki/Disainiprotsess o Disaini liigid, EKMi tööleht: link o Õppevideo portree joonistamisest: https://www.youtube.com/watch?v=ksTTRixd0aU o Illustraatori ja graafilise disaineri elukutsesest o Iseõppimine ja jalgratta leiutamine Eiko Ojala TEDxTallinn o Veebipõhine tahvel, mis võimaldab õpetajal või õpilasel luua erinevatel eesmärkidel ülesandeid (nt õpilaste tööde eksponeerimine ja tagasiside saamine kaasõpilastelt). https://padlet.com/ o Õpilaste kaasamiseks: www.wooclap.com/ o Mõttekaardi loomiseks: https://www.mindmaps.app/ <p>Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud</p> <p>Kunstiga seotud elukutsed kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator</p> <p>Kunstiajalugu</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (rooma ja araabia numbrid). o Esiaja kunst (kaljujoonised, koopamaalid). o Varased tsivilisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus).
---	--

<p>Milliseid mõtteid kasutasid? Mida muutsid või lisasid juurde?).</p> <ul style="list-style-type: none"> o Annab klassikaaslaste teostele tagasisidet, põhjendab enda arvamust (räägi, mis sulle teise töös meeldib? o Toob esile, mis nõudis kõige rohkem pingutust kaaslaste töös). 	<ul style="list-style-type: none"> o Antiikaja kunst Kreekas ja Roomas (templiehitus, teatrid, skulptuurid, monumendid). o Taluarhitektuur. o Pärimuskultuur. o Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes): o Eesti Muuseumide veebivärv MUIS: https://www.muis.ee/et/catalogue o Eesti mõisaportaali: https://www.mois.ee/ <p>Kunst ja kultuur ühiskonnas</p> <p>Jätkusuutlik mõtteviis</p> <p>Keskkonnamõju, säästlikkus, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine.</p> <p>Teabe otsimine ja infokeskkonnad</p> <p>Muuseumide ja galeriide kodulehed.</p> <p>Kunstielu</p> <p>Muuseumi haridusprogrammid, näitused.</p> <p>Autorsus ja autoriõigused</p> <p>Autor, autoriõigused, kujutise salvestamine ja jagamine.</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Digitaalne jalajälg: https://digipadevus.ee/sonastik/digitaalne-jalajalg/ o Digitaalse jalajälje analüüs: https://sites.google.com/site/digitaalnejalajaelg/digitaalse-jalajaelje-mootmine o Kiirmoe keskkonnamõju hindamine: https://www.janiiedasi.ee/blog/s83zbfpwno085ayhld9z7pca9dc8xm o Puuvillase T-särgi eluring: https://bioneer.ee/milline-puuvillase-t-s%C3%A4rgi-eluring o Näituse loomise tööleht EKM: https://kumu.ekm.ee/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/Avatud-kollektsioonid_tegevusleht_ljallaste_A4.pdf
--	--

2.4.3 Õppesisu 6. klassi kunstis

Korratakse 5. klassis õpitud teadmisi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab visuaalkultuuri ilminguid, näiteks reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknad, e-poe vaated. o Rakendab eakohaselt teabegraafikat. o Teadvustab õpetaja abiga oma digitaalset jalajälge. o Tunneb ära ja nimetab varaste kõrgkultuuride ajaloolisi kunstiteoseid (nt koopamaal, amulett, püramiid, tempel, skulptuur, amfiteater jms). o Teab mõisteid: Trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia. Tekstuur, rütm, tsentraalperspektiiv, värvusperspektiiv, mass, dominant, proportsioonid, kaadriplaanid, tempo, puänt, stiliseerimine. o Käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info. o Teab kahemõõtmelise kujutamise (lisaks eelnevalt õpitule digitaalne joonistus või maal), tähtsamaid baaselemente (lisaks varem õpitutele ka tekstuur) ja kompositsiooni põhimõtteid (lisaks õpitutele ka ühtsus ja mitmekesisus, rütm, ruumiillusioon (nt kattumine, tsentraalperspektiiv, värvusperspektiiv, teravus, 	<p>Visuaalne kirjaoskus</p> <p>Igapäevane visuaalkultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus. o Põhiplaan. o Karakter, keskkond. <p>Kujutamise baaselementid ja kompositsioonipõhimõtted</p> <p>Baaselementid:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv o Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal o Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutused. <p>Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.</p> <p>Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne.</p> <p>Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv.</p> <p>Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus</p> <p>Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.</p>

<p>liikumisillusiooni tekitamine objektide või kehade puhul ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel.</p> <ul style="list-style-type: none"> Teab kolmemõõtmelise kujutamise (näit installatsioon, tootedisain, lavakujundus, arhitektuurimakett) põhilisi baaselemente (valgus, mass) ja kompositsiooni põhimõtteid (dominant, proportsioonid) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel. Rakendab kunstitöö loomisel õpetaja abiga ajalise (4D) kujutamise (video, animatsiooni jne) tehnikaid ja põhivõtteid (kaadriplaanid, kestus, tempo, tegevuspaik ja tegelased, sissejuhatus, puänt). Visualiseerib ühte oma tarbimisharjumust (näiteks küsimuse abil “Millele kulub minu taskuraha”). Mõtestab lihtsamal tasemel ajaloolise ja kaasaegse ruumikeskkonna (näiteks koolikeskkond filmis “Kevade” ja oma kool või külapood ja supermarket) erinevusi selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist. Märkab ja kirjeldab ruumikeskkonna suurust, vormi ja materjalikasutust selle ruumikeskkonna otstarbe ja kasutatavuse aspektist. Selgitab oma loodud digitaalkujutiste avalikustamisega seotud tagajärgi ja ohtusid. <p>Plaanimine ja ideede arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> Tuvastab disainiprotsessis osapooled keda õpetaja etteantud probleem puudutab selleks, et luua probleemi lahenduspakumine. 	<p>Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid.</p> <p>Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, narratiiv e lugu.</p> <p>Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.</p> <p>Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.</p> <p>Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjööri vaade.</p> <p>Kujutavus: figuraalne, abstraktne</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> Fotograafia vorimianalüüs. Fotograafia kaasaegses kunstis: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/33720-Kuidas-lugeda-fotot-Fotokuu-haridusvihik-2012 Liikumise kujutamine: https://smarthistory.org/movement/ Õpetajale kujutamise elementide ülevaade: https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public Õpetajale kujutamise elementide ülevaade: https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public <p>Kunstitehnikad ja loominguine eneseväljendus</p> <p>Kunstitehnikad ja stiilid</p> <ul style="list-style-type: none"> Maal, joonistus, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.
---	---

<ul style="list-style-type: none"> o Tuvastab erinevaid uurimisviise kasutades probleemi tagamaid (miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab) probleemi lahenduspakkumise loomise eesmärgil. o Sõnastab probleemi võimalikud põhjused. o Seab õpetaja abiga lähteülesande ja tegevusplaani. o Selgitab välja osapoolte, keda probleem puudutab, hinnagu lahenduspakkumisele ja arvestab seda lahenduspakkumise arendamisel. o Vormistab lahenduspakkumise. o Kasutab neljamõõtmelise teose kavandamisel õpetaja abiga <i>storyboardi</i> või fotosid ja lühikest stsenaariumit. o Rakendab abijooni figuuri ja tsentraalperspektiivi kujutamisel. o Leiab ideid praktilisteks töödeks iseenda elust ja teistest õppeainetest. o Kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda. o Teab, mis on kavand ning tunneb kavandamise põhimõtteid ja eesmäärke ning oskab rakendada teadmiseid lihtsama kavandi loomisel. <p>Loomine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel kunstitehnikaid (nt modelleerimine, voltimine, makett, joonestamine jms), vahendeid isikupärasel viisil ning tunneb eelnevalt õpitud kompositsiooni põhimõtteid (nt ühtsus ja mitmekesisus, 	<ul style="list-style-type: none"> o Digitaalsed joonistus-, fototehnika, video- ja animatsioonitehnikad (gif...). o Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt). <p>Etikett</p> <p>Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja).</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Lühike videoõpetus ühe- ja kahe punkti perspektiivi joonistamisest: https://www.youtube.com/@KamilleSaabre o Valgus ja varjud, videoõps: https://www.youtube.com/watch?v=rsdnAQAg7HQ o Värvused, Videoõps: link o Kunstiga seotud allikad: Kunstiajakirjad, populaarteaduslikud ajakirjad. o Fototöötlusprogrammid: www.pixlr.com, https://fotoram.io/ o Joonistamisprogrammid (vektor): https://app.corelvector.com/ o Kujundamisprogrammid: canva.com, https://create.vista.com/ <p>Disain ja disainiprotsess</p> <ul style="list-style-type: none"> o Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass. o Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus. <p>Disaini liigid</p> <p>Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain.</p> <p>Disainiprotsessi osad</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osapooled, tarbija.
---	---

<p>tasakaal, rütm, dominant, koloriit, proportsioonid, dominant jms), ning oskab neid teadlikult valida.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Pakub ise teemasid ning teostamise võimalusi enda huvide ja loomingu väljendamiseks (spontaanselt). o Loob enda teose teadlikult uurides ja analüüsides teemapõhiseid materjale (nt raamatud, õpikud ja muud infoallikad) ning kavandades enda ideed ja kombineerides neid omavahel (nt kavandi detailide, foto ja joonistuse, tasapinnaliste ja ruumiliste objektide kombineerimine). o Tunneb neljamõõtmeliste tööde teostamise etappe ja võimalusi ning kavandab ja loob vabavaralises programmis neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) enamasti iseseisvalt. o Kombineerib kahe- ja kolmemõõtmelisi elemente digiloomingus. o Tunneb vabavaraliste programmide ühiseid tööriistu ja oskab neid uurides enamasti iseseisvalt erinevates olukordades rakendada. o Valib oma idee teostamiseks (vajadusel õpetaja abiga) sobiva väljendusvahendi kõigi õpitud väljendusvahendite, sh digivahendite hulgast. o Loob õpetaja abiga teostest ekspositsiooni (võib ka virtuaalse). <p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab ja mõtestab visuaalteose olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, 	<ul style="list-style-type: none"> o Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine. o Lähteülesanne. o Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine o Lahenduspakkumine. <p>Tarbeesemed ja levinumad materjalid</p> <ul style="list-style-type: none"> o Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... o Tehismaterjalid: plastik, kile... <p>Kavandamine ja visualiseerimine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kavand, visand, skits, krokii, abijooned. o <i>Moodboard</i>, plakat, Venni diagramm, värvikaart, o Idee sõnastamine. o Storyboard, stsenaarium. o Visuaalne lihtsustamine. <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Disain: https://et.wikipedia.org/wiki/Disain o Disainiprotsess: https://et.wikipedia.org/wiki/Disainiprotsess o Disaini liigid, EKMi tööleht: link o Õppevideo portree joonistamisest: https://www.youtube.com/watch?v=ksTTRixd0aU o Illustraatori ja graafilise disaineri elukutsest. o Iseõppimine ja jalgratta leiutamine Eiko Ojala TEDxTallinn o Veebipõhine tahvel, mis võimaldab õpetajal või õpilasel luua erinevatel eesmärkidel ülesandeid (nt õpilaste tööde eksponeerimine ja tagasiside saamine kaasõpilastelt). https://padlet.com/ o Õpilaste kaasamiseks: www.wooclap.com/
---	---

<p>sümboleid, meeleolu, sisu elemente) vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Leiab kunstikultuuri seoseid muude valdkondadega nii ajaloost kui tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, kirjandusele, populaarkultuurile ja isiklikule kogemusele. o Analüüsib stiliseeritud kujundeid ja sümboleid kasutavaid visuaalkultuuri teoseid (nt logosid, vappe, digitaalseid ikoone). o Analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma teost ja tööprotsessi, tuues esile tegevuste omavahelised seosed ja järelused. 	<ul style="list-style-type: none"> o Mõttekaardi loomiseks: https://www.mindmaps.app/ <p>Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud</p> <p>Kunstiga seotud elukutsed</p> <p>Kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator.</p> <p>Kunstiajalugu</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (rooma ja araabia numbrid). o Esiaja kunst (kaljujoonised, koopamaalid, megaliitiline arhitektuur). o Varased tsivilisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus). o Antiikaja kunst Kreekas ja Roomas (templiehitus, teatrid, skulptuurid, monumendid). o Keskaja kunst Eestis (kirikud, linnused, Tallinna vanalinn). o Mõisaarhitektuur. o Taluarhitektuur. o Pärimuskultuur. <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Eesti Muuseumide veebivärv MUIS: https://www.muis.ee/et/catalogue o Eesti mõisaportaali: https://www.mois.ee/ o <u>KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS</u> <p>Jätkusuutlik mõtteviis</p> <p>Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine.</p> <p>Teabe otsimine ja infokeskkonnad</p> <p>Muuseumide ja galeriide kodulehed.</p>
--	---

	<p>Kunstielu Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised.</p> <p>Abimaterjal:</p> <ul style="list-style-type: none">o Eesti Muuseumide veebivärv. MUIS: https://www.muis.ee/et/catalogue <p>Autorsus ja autoriõigused Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine.</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele II kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none">o Digitaalne jalajälg: linko Digitaalse jalajälje analüüs: linko Kiirmoe keskkonnamõju hindamine: linko Puuvillase T-särgi eluring: https://bioneer.ee/milline-puuvillase-t-s%C3%A4rgi-eluringo Näituse loomise tööleht EKM: https://kumu.ekm.ee/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/Avatud-kollektsioonid_tegevusleht_ljallaste_A4.pdf
--	---

2.5 Õpitulemused III kooliaste

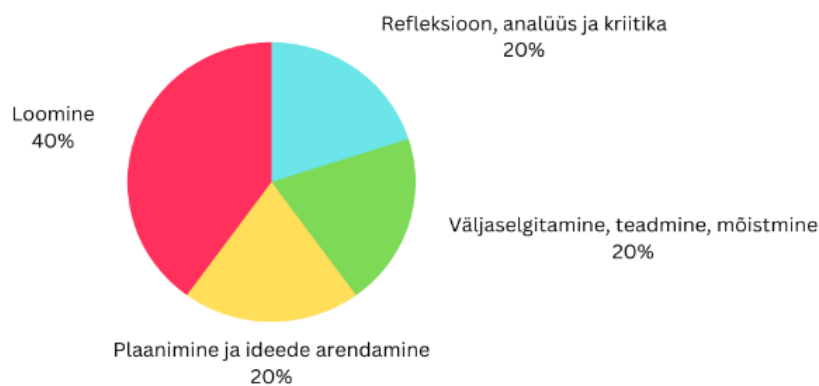
Esteetilised eelistused

Esteetilises arengus muutub õppija iseseisvamaks. Kunstivaataja lubab endale seoseid, assotsiatsioone ja tõlgendusi, hinnatakse väljendusrikkust, originaalsust, loovust. Tekkib huvi teose struktuuri vastu, hakkab eristama ja hindama erinevaid kasutatud võtteid.

Rohkem väärtustatakse tuntud (juba tunnustuse pälvinud) kunstnike teoseid ehk šedöövreid, millega ollakse varasemalt tuttavad või mille on avalikkus varem heaks kiitnud.

Huvi pakuvad erinevad kunsti professionaalsed võimalused, erinevad kunstiga seotud elukutsed. Eesti lastel massiivne loovuslangus 13.–14. eluaastal (langeb kuni 7-aastase tasemeni). Ülioluline on pakkuda toetust nooruki ideedele, võimalust ise tegutseda oma valitud suunas. Kui õpetajad ei toeta nende arusaamade erinevusi ja nad ei tunne ennast turvaliselt, siis langeb ka loominguline paindlikkus.

Osaoskuste soovituslikud mahud III kooliastmes

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Õpilane:

- o analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid suhtluses;
- o uurib iseseisvalt kunstnike, kunstiteoste ja kunstivoolude tausta;
- o leiab infot erinevate allikate kohta, suhtudes neisse allikakriitiliselt;

- o kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke;
- o käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi (vajaduse korral oskab reeglid välja selgitada) ning saab iseseisvalt vajaliku teabe leidmise ja sündmuse kogemisega hakkama;
- o teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer;
- o mõistab vormide ja värvide subjektiivsemaid ning universaalsemaid tähendusi;
- o teab, mis on kopeerimine ja plagiaat, ning oskab teiste autorite teoseid ja nende osi kasutada oma uurimistöös või loomes nii, et tegevus ei riiva autori õigusi.

Plaanimine ja ideede arendamine

Õpilane:

- o oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist;
- o märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid;
- o rakendab uurimismeetodeid õpetaja abiga.

Loomine

Õpilane:

- o loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades;
- o valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid;
- o oskab rühmaliikmena luua ühistöödest tervikliku väljapaneku ja esitleda teost publikule.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- o analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, tähistavus, peamised sümbolid, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides oskussõnavara;
- o leiab seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile ja meediale;

- o mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte;
- o selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi; põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid;
- o kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktseptib eriarvamusi.

2.5.1 Õppesisu 7. klassi kunstis

Korratakse II kooliastmes õpitud teadmisi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab digitaalseid keskkondi, hindab digitaalse keskkonna turvalisust ja eakohasust. o Leiab internetist lihtotsinguga infot kunstnike, kunstiteoste või ajastute kohta, kasutab internetis täpsustatud pildiotsingut. o Tutvustab eri disainivaldkonna (näiteks tootedisain, digitootedisain, teenusedisain, tööstusdisain, graafiline disain, sotsiaalne disain jne) esindaja tegevust. o Tuvastab visuaalkultuuris levinumaid värvikasutusega seotud tavapärasid (<i>näiteks hooaegadega seotud värvid riidemoes</i>). <p>Plaanimine ja ideede arendamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Leiab oma teose jaoks ideid päevakajalistest või ajaloosündmustest. o Kasutab idee leidmiseks ja laiendamiseks meetodeid (näit. ajurünnak, suvaline sisend, omaduste reastamine, info otsimine). o Teeb töö kavandamisel kirjalikke ja visuaalseid märkmeid. 	<p>Visuaalne kirjaoskus</p> <p>Igapäevane visuaalkultuur</p> <p>Digitaalsed keskkonnad, nt meediaportaalid, digitaalsed arhiivid, sotsiaalmeediaplatvormid.</p> <p>Abimaterjal: https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public</p> <p>Kujutamise baaselemendid ja kompostisioon</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund. o Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum. o Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon. <p>Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal.</p> <p>Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge.</p> <p>Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv.</p> <p>Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid.</p> <p>Liikumise mulje loomine: liikuva poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.</p> <p>Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.</p> <p>Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Kavandab enda teose, pakkudes vahest välja ka erinevaid lahendusvõimalusi. o Teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik, ning rakendab seda teadmist tööprotsessis. o Märkab ja kirjeldab teda ümbritsevaid probleemolukordi. o Tuvastab erinevaid uurimisviise kasutades probleemi tagamaid (miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab). o Uurib näiteid kuidas on sama või sarnast probleemi varasemalt lahendatud. o Tutvub erinevate uurimisviiside (näiteks vaatlus, intervjuu, küsitlus, enesekohase päeviku pidamine ja analüüsimine, uurijapäeviku pidamine ja analüüsimine) võimalustega. <p>Loomine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Õpilane teab, et isikupärasus on väärtuslik ja püüab luua omapäraseid kunstitöid tuues esile enda individuaalsust ja huvisid. o Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi (sh digikunst) kunstitöid spontaanselt (kavandamata). o Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid uurides ja kavandades. o Kavandab ja arendab enda ideid enne teose loomist, kombineeri erinevatest ideedest tervikliku lahenduse. 	<p>Kunstižanrid: portree, maastikuvaade.</p> <p>Kujutavus: figuraalne, abstraktne.</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public o https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/22969-EESTI-PARIMUSTEEMALISED-OPPEULESANDED-POHIKOOILILE-KAASAEGSE-KUNSTI-MEEDIUMITE-VAHENDUSEL o Autori, teose ja lugejakesksest kunstiteose tõlgendamise (küll kirjandusteose näitel): https://www.youtube.com/watch?v=rGZKO40Vnz8&t=650s o Loovprotsessi refleksioonimudel: link o Fototöötlusprogrammid: www.pixlr.com, https://fotoram.io/ o Joonistamisprogrammid (vektor): https://app.corelvector.com/ o Kujundamisprogrammid: canva.com, https://create.vista.com/ <p>Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus</p> <p>Kunstitehnikad ja stiilid</p> <ul style="list-style-type: none"> o Maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frottaaž, foto, origami, modelleerimine, kollaaž, akvarell, trükigraafika, tüpograafia, kirjatüüp, kalligaafia, stsenograafia. o Digitaalsed joonistus-, fototehnikad. o Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt). <p>Etikett</p> <ul style="list-style-type: none"> o Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja). o Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes): o Lühike videoõpetus ühe- ja kahe punkti perspektiivi joonistamisest:
---	---

<ul style="list-style-type: none"> o Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid enamasti teadlikult või õpetaja abiga. o Leiab oma töö eksponeerimiseks koha, kus see on hästi vaadeldav. o Tunneb loomingu esitlemise põhimõtteid ja suudab teha publikule esitamiseks ettevalmistustöid õpetaja abiga. <p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p> <ul style="list-style-type: none"> o Analüüsib tarbeeset funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist. o Selgitab enamasti oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi. o Kirjeldab teose ainst, meediumi ja vormi. 	<p>https://www.youtube.com/@KamilleSaabre</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kumu jt EKMi filiaalide näitusevaated: https://digikogu.ekm.ee/filiaalid/kumu o Trükitehnikate õpetamine: https://trykitehnikad.weebly.com/ o Kunstiajakirjad, populaarteaduslikud ajakirjad o Sirp www.sirp.ee, Kunst.ee https://ajakirikunst.ee/?c=avaleht&l=et, Mürileht https://www.muurileht.ee/ <p>Disain ja disainiprotsess</p> <ul style="list-style-type: none"> o Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt). o Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus. <p>Disaini liigid Tootedisain.</p> <p>Disainiprotsessi osad</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osapooled, tarbija. o Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine. o Lähteülesanne. o Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine. o Lahenduspaakumine. <p>Tarbeesemed ja levinumad materjalid</p> <ul style="list-style-type: none"> o Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... o Tehismaterjalid: plastik, kile... <p>Kavandamine: kavand, visand, skits, krokii, abijooned. <i>Moodboard</i>, mõistekaart, plakat, värvikaart, Idee sõnastamine.</p>
---	--

	<p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Tartu Kunstikooli õpetaja Kalli Kalde õppevideo portree joonistamisest: https://www.youtube.com/watch?v=ksTTRixd0aU o Loovuurimuse õppematerjal põhikoolile ja gümnaasiumile: https://loojauuri.artun.ee/#/ o Uurimismeetodid loovuurimuses: link o Disaini liigid, EKMi tööleht: https://kumu.ekm.ee/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/ATolts_tegevusleht_Ilaste_A3.pdf <p>Kunsti ajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud</p> <p>Info leidmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Google'i pildiotsing. o (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid. <p>Kunsti ajalugu</p> <ul style="list-style-type: none"> o Keskaja arhitektuur Euroopas ja Eestis: gooti ja romaani kirikuarhitektuur, linnusearhitektuur. Ehitusplastika, vitraažid, illumineeritud käsikirjad. Relikviaarid. o Realism maalikunstis. o Modernism 19. sajandi lõpu maalis (impressionism, postimpressionism, sümbolism, juugend). o Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele. <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirikukunst Eestis: https://digikogu.ekm.ee/uus_kategooriapuu/kirikukunst o Lääne-Euroopa ja Venemaa kunst 16.–20. saj EKMi kogus: https://digikogu.ekm.ee/uus_kategooriapuu/valiskunst
--	---

- o Eri ajastute kunstist EKMi kogude põhjal (video koos töölehega): <https://kunstimuuseum.ekm.ee/eesti-kunsti-digisild/>
- o Nüüdiskunst EKMi kogus: https://digikogu.ekm.ee/uus_kategooriapuu/kaasaegne_kunst
- o Eesti Kunstnike Biograafiline Leksikon: <https://ekabl.ee/index.php>
- o Eesti kunstiteaduse audio- ja videoarhiiv: <https://cca.ee/arhiiv/eesti-kunstiteaduse-audio-ja-videoarhiiv>
- o Ajaloopildi tööleht, EKM: https://kumu.ekm.ee/wp-content/uploads/sites/2/2020/03/Ajaloopilt_t%C3%B6leht_III-kooliaste.pdf
- o Eesti kunstnikud Veneetsia nüüdiskunsti biennaalil: <https://cca.ee/veneetsia-biennaal>

Kunst ja kultuur ühiskonnas

Jätkusuutlik mõtteviis

Keskkonnamõju, säästlikkus, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine.

Kunstielu

Muuseumi haridusprogrammid.

Autorsus ja autoriõigused

Autor, autoriõigused.

Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):

- o Konservator: Hilka Hiiop „Loodusteadused ja infotehnoloogia kunsti uurimise teenistuses“ <https://www.youtube.com/watch?v=4A4YgmfQrRo>
- o Kunstikoolide näidisõppekava: <https://kunstikoolid.ee/kunstivaldkonna-huvikoolide-naidisoppekava-on-valmis/>

	<ul style="list-style-type: none"> o Eesti Muuseumide Veebivärv: https://www.muis.ee/et/catalogue o Intellektuaalomand: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/7453-Intellektuaalomandi-oppematerjal-l-osa
--	--

2.5.2 Õppesisu 8. klassi kunstis

Korratakse 7.klassis õpitud teadmisi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kasutab info leidmiseks sõnastikke ja entsüklopeediaid, nii raamatutena kui digitaalseid andmebaase. o Otsib teadlikult erinevatest infoallikatest vajalikku informatsiooni ja toob esile detailid ning tähtsamad punktid. <p>Plaanimine ja ideede arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Leiab oma teose jaoks ideid läbi eneserefleksiooni. o Rakendab õpetaja abiga ideede genereerimise ja laiendamise/arendamise meetodeid (kombineerimismatriksid, referaat idee tausta uurimiseks). o Loob storyboardi joonistades või digivahendeid kasutades. o Märkab ja tuvastab igapäevaelu probleemi, mis teda kõnetab. o Seab lähteülesande ja tegevusplaani. 	<p>Visuaalne kirjaoskus</p> <p>Igapäevane visuaalkultuur</p> <p>Digitaalsed keskkonnad, nt meediaportaalid, digitaalsed arhiivid, sotsiaalmeediaplatvormid.</p> <p>Abimaterjal: https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public</p> <p>Nüüdisaegsed märgid ja sümbolid.</p> <p>Kujutamise baaselemendid ja kompostisioon</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv. o Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst). o Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, ühtsus, mõõtmed. <p>Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi.</p> <p>Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas.</p> <p>Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Kavandab õpetaja abiga ja rakendab sihipäraselt üht uurimismeetodit (näiteks vaatlus, intervjuu, küsitlus, enesekohase päeviku pidamine ja analüüsimine, uurijapäeviku pidamine ja analüüsimine). <p>Loomine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi (sh digivahendid) kunstitöid spontaanselt (kavandamata). o Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid enamasti teadlikult uurides ja kavandades. o Laiendab enda ideed kavandamise protsessis, katsetab erinevaid tehnilisi võimalusi ja toob esile idee arenguetapid. o Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid teadlikult. o Põhjendab tehnika või meediumi valikut toetudes oma sõnumile või ideele. o Rakendab neljamõõtmelise teose loomisel (animatsioon., video, etendus, performance) narratiivi, sissejuhatust ja puanti (löiming kirjandusega). o Oskab õpetaja abiga rühmaliikmena luua ühistöödest väljapaneku. o Toetab töö pealkirjaga oma sõnumit või ideed. <p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p> <ul style="list-style-type: none"> o Analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, tähistavus, peamised sümbolid, kontekst). 	<p>Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid.</p> <p>Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus.</p> <p>Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.</p> <p>Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, narratiiv e lugu, tegevuspaik, tegelased.</p> <p>Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.</p> <p>Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, arhitektuur, sisearhitektuur, ready-made, installatsioon, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.</p> <p>Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade.</p> <p>Kujutavus: figuraalne, abstraktne.</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public o https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/22969-EESTI-PARIMUSTEEMALISED-OPPEULESANDED-POHIKOOILILE-KAASAEKSE-KUNSTI-MEEDIUMITE-VAHENDUSEL o Autori, teose ja lugejakesksest kunstiteose tõlgendamisest (küll kirjandusteose näitel): https://www.youtube.com/watch?v=rGZKO4OVnz8&t=650s o Loovprotsessi refleksioonimudel: https://loojauuri.artun.ee/#/lessons/Lp2XU7N9qyZoq-8x5bPgstxgSTLBbfp o Fototöötlusprogrammid: www.pixlr.com, https://fotoram.io/ o Joonistamisprogrammid (vektor): https://app.corelvector.com/
--	---

<ul style="list-style-type: none"> o Analüüsib ruumilist keskkonda funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist. o Põhjustab valdavalt oma töö sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid. o Kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjustab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktseptib enamasti eriarvamusi. 	<ul style="list-style-type: none"> o Kujundamisprogrammid: canva.com, https://create.vista.com/ <p>Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus</p> <p>Kunstitehnikad ja stiilid</p> <ul style="list-style-type: none"> o Maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, akvarell, trükigraafika, tüpograafia, kirjatüüp, kalligaafia, stsenograafia. o Digitaalsed joonistus-, foto- ja animatsioonitehnikad (gif...). o Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt). <p>Praktiliste tööde võimalused:</p> <p>Trükitehnikate õpetamine: https://trykitechnikad.weebly.com/</p> <p>Etikett</p> <p>Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja).</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Lühike videoõpetus ühe- ja kahe punkti perspektiivi joonistamisest: https://www.youtube.com/@KamilleSaabre o Kumu jt EKMi filiaalide näitusevaated: https://digikogu.ekm.ee/filiaalid/kumu o Trükitehnikate õpetamine: https://trykitechnikad.weebly.com/ o Kunstiajakirjad, populaarteaduslikud ajakirjad o Sirp www.sirp.ee, Kunst.ee https://ajakirikunst.ee/?c=avaleht&l=et, Mürileht https://www.muurileht.ee/ <p>Disain ja disainiprotsess</p> <ul style="list-style-type: none"> o Disaini baaselemendid <p>Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt).</p>
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> o Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus. <p>Disaini liigid Tootedisain.</p> <p>Disainiprotsessi osad</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osapooled, tarbija. o Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine. o Lähteülesanne. o Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine. o Lahenduspakkumine. <p>Tarbeesemed ja levinumad materjalid</p> <ul style="list-style-type: none"> o Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... o Tehismaterjalid: plastik, kile.... <p>Kavandamine: kavand, visand, skits, krokii, abijooned. <i>Moodboard</i>, mõistekaart, plakat, värvikaart. Idee sõnastamine.</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Tartu Kunstikooli õpetaja Kalli Kalde õppevideo portree joonistamisest: https://www.youtube.com/watch?v=ksTTRixd0aU o Loovuurimuse õppematerjal põhikoolile ja gümnaasiumile: https://loojauuri.artun.ee/#/ o Uurimismeetodid loovuurimuses: https://loojauuri.artun.ee/#/lessons/jeDtJabmjC84w2F4_Lpe14_0Wdv8NTqn o Disaini liigid, EKMi tööleht: https://kumu.ekm.ee/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/ATolts_tegevusleht_Ilaste_A3.pdf <p>Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud</p>
--	---

	<p>Info leidmine</p> <ul style="list-style-type: none">o Google'i pildiotsing.o (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid. <p>Kunstiajalugu</p> <ul style="list-style-type: none">o Keskaja arhitektuur Euroopas ja Eestis: gooti ja romaani kirikuarhitektuur, linnusearhitektuur. Ehitusplastika, vitraažid, illumineeritud käsikirjad. Relikviaarid.o Renessansskunst Itaalias. Kõrgrenessansi kunstnikud (Leonardo, Raffael, Michelangelo).o Barokk-kunst Euroopa õukondades.o Realism maalikunstis.o Modernism 19. sajandi lõpu maalis (impressionism, postimpressionism, sümbolism, juugend).o Maailmanäitused ja tehnoloogia areng.o Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele. <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none">o Kirikukunst Eestis: https://digikogu.ekm.ee/uus_kategooriapuu/kirikukunsto Lääne-Euroopa ja Venemaa kunst 16.--20. saj EKM-i kogus: https://digikogu.ekm.ee/uus_kategooriapuu/valiskunsto Eri ajastute kunstist EKM-i kogude põhjal (video koos töölehega): https://kunstimuuseum.ekm.ee/eesti-kunsti-digisild/o Nüüdiskunst EKM-i kogus: https://digikogu.ekm.ee/uus_kategooriapuu/kaasaegne_kunsto Eesti Kunstnike Biograafiline Leksikon: https://ekabl.ee/index.php
--	--

- o Eesti kunstiteaduse audio- ja videoarhiiv: <https://cca.ee/arhiiv/eesti-kunstiteaduse-audio-ja-videoarhiiv>
- o Ajaloopildi tööleht, EKM: https://kumu.ekm.ee/wp-content/uploads/sites/2/2020/03/Ajaloopilt_t%C3%B6leht_II-kooliaste.pdf
- o Eesti kunstnikud Veneetsia nüüdiskunsti biennaalil: <https://cca.ee/veneetsia-biennaal>

Kunst ja kultuur ühiskonnas

Jätkusuutlik mõtteviis

Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine.

Kunstielu

Muuseumi haridusprogrammid, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised.

Autorsus ja autoriõigused

Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine.

Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):

- o Konservator: Hilikka Hiiop „Loodusteadused ja infotehnoloogia kunsti uurimise teenistuses“ <https://www.youtube.com/watch?v=4A4YgmfQrRo>
- o Kunstikoolide näidisõppekava: <https://kunstikoolid.ee/kunstivaldkonna-huvikoolide-naidisoppekava-on-valmis/>
- o Eesti Muuseumide Veebivärv: <https://www.muis.ee/et/catalogue>
- o Intellektuaalomand: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/7453-Intellektuaalomandi-oppematerjal-l-osa>

2.5.3 Õppesisu 9. klassi kunstis

Korratakse 8.klassis õpitud teadmisi

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU
<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Seostab eri ideoloogilisi sümboleid vastava ajastuga ja teab nende tähendust. o Arutleb erinevate nii kaasaegsete kui ajalooliste ideoloogiliste sümbolite rolli üle tänapäeval. o Seostab kunstnikku ja kunstiteost selle loomiskeskonnaga, leides ja tõendades oma tähelepanekuid. o Leiab kunstiteose omadused, mis väljendavad nii loomise keskkonna kui kunstniku ideid. o Külastab iseseisvalt kunstinäitust või- sündmust ning käitub seal reeglite kohaselt. <p>Plaanimine ja ideede arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rakendab teiste autorite teoseid oma töö lähtepunktina. o Rakendab õpetaja abiga keerulisemaid ideede laiendamise / arendamise meetodeid (näiteks Osborni küsimustik). o Teab ideede selekteerimise meetodeid (näiteks sõelumine küsimuste abil, plussid, miinused). o Sõnastab oma teose kontseptsiooni. 	<p>Visuaalne kirjaoskus</p> <p>Igapäevane visuaalkultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> o Digitaalsed keskkonnad, nt meediaportaalid, digitaalsed arhiivid, sotsiaalmeediaplatvormid. o Ideoloogilised sümbolid erinevates kultuurides. o Nüüdisaegsed märgid ja sümbolid. <p>Kujutamise baaselemendid ja kompostisioon</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv o Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst). o Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus. <p>Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.</p> <p>Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne.</p> <p>Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv.</p> <p>Värviteooria: Koloriit. Värvnimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid.</p> <p>Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Kasutab kavandamisel mitmekesiseid meetodeid (näit visandid, skeemid, asendiplaanid, maketid, värvi- ja materjalinäidised, tööetapide kirjeldused). <p>Loomine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi (sh digivahendid) kunstitöid spontaanselt (kavandamata). o Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid teadlikult uurides ja kavandades. o Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid teadlikult. o Pakub välja ekspositsiooni või näitusepinna koha kooliruumis ning põhjendab enda valikut ja visiooni. o Loob näituse kaasteksti, etiketid (autori nimi, töö nimetus, tehnika jms) ja esitluse viisi. o Tekitab kahemõõtmelises teoses vabalt valitud vahenditega ruumi-illusiooni. o Rakendab kolmemõõtmelises teoses valgust, ümbritsevat ruumi ja materjali (või muid õpetaja ülesandepüstituses esitatud elemente või põhimõtteid) oma sõnumi edastamiseks. <p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p> <ul style="list-style-type: none"> o Mõtestab disaininäiteid funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist. o Põhjendab oma töö sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid. 	<p>Liikumise mulje loomine: liikuva poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites.</p> <p>Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, narratiiv e lugu, tegevuspaik, tegelased.</p> <p>Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan.</p> <p>Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia.</p> <p>Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjööri vaade.</p> <p>Kujutavus: figuraalne, abstraktne.</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o https://app.wisemapping.com/c/maps/158177/public o https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/22969-EESTI-PARIMUSTEEMALISED-OPPEULESANDED-POHIKOOILILE-KAASAESE-KUNSTI-MEEDIUMITE-VAHENDUSEL o Autori, teose ja lugejakesksest kunstiteose tõlgendamise (küll kirjandusteose näitel): https://www.youtube.com/watch?v=rGZKO4OVnz8&t=650s o Loovprotsessi refleksioonimudel: https://loojauuri.artun.ee/#/lessons/Lp2XU7N9qyZoq-8x5bPgstxgSTLBbfp o Fototöötlusprogrammid: www.pixlr.com, https://fotoram.io/ o Joonistamisprogrammid (vektor): https://app.corelvector.com/ o Kujundamisprogrammid: canva.com, https://create.vista.com/
--	--

<ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab, analüüsib, tõlgendab ja hindab kunstiteoseid (nende ainest, meediumi, vormi ja konteksti). o Uurib teose loomise konteksti – sotsiaalne kontekst, ajalooline taust, põhjuslik keskkond, milles kunstiteos loodi. 	<p>Kunstitehnikad ja loominguiline eneseväljendus</p> <p>Kunstitehnikad ja stiilid</p> <ul style="list-style-type: none"> o Maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine, makett, lavakujundus, kollaaž, kõrgtrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligaafia, stsenograafia. o Digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnikad (gif...). o Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt). <p>Etikett</p> <p>Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja).</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Lühike videoõpetus ühe- ja kahe punkti perspektiivi joonistamisest: https://www.youtube.com/@KamilleSaabre o Kumu jt EKMi filiaalide näitusevaated: https://digikogu.ekm.ee/filiaalid/kumu o Trükitehnikate õpetamine: https://trykitehnikad.weebly.com/ o Kunstiajakirjad, populaarteaduslikud ajakirjad o Sirp www.sirp.ee, Kunst.ee https://ajakirikunst.ee/?c=avaleht&l=et, Mürileht https://www.muurileht.ee/ <p>Disain ja disainiprotsess</p> <ul style="list-style-type: none"> o Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass. o Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus. <p>Disaini liigid</p>
--	--

	<p>Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain.</p> <p>Disainiprotsessi osad</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osapooled, tarbija. o Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine. o Lähteülesanne. o Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine. o Lahenduspakkumine. <p>Tarbeesemed ja levinumad materjalid</p> <ul style="list-style-type: none"> o Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... o Tehismaterjalid: plastik, kile.... <p>Kavandamine: kavand, visand, skits, krokii, abijooned. <i>Moodboard</i>, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart, Idee sõnastamine. Storyboard, stsenaarium. Visuaalne lihtsustamine.</p> <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Tartu Kunstikooli õpetaja Kalli Kalde õppevideo portree joonistamisest: https://www.youtube.com/watch?v=ksTTRixd0aU o Loovuurimuse õppematerjal põhikoolile ja gümnaasiumile: https://loojauuri.artun.ee/#/ o Uurimismeetodid loovuurimuses: https://loojauuri.artun.ee/#/lessons/jeDtJabmjC84w2F4_Lpe14_0Wdv8NTqn o Disaini liigid, EKMi tööleht: https://kumu.ekm.ee/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/ATolts_tegevusleht_Ilaste_A3.pdf <p>Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud</p>
--	---

	<p>Info leidmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Google'i pildiotsing. o (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid. <p>Kunstiajalugu</p> <ul style="list-style-type: none"> o Keskaja arhitektuur Euroopas ja Eestis: gooti ja romaani kirikuarhitektuur, linnusearhitektuur. Ehitusplastika, vitraažid, illumineeritud käsikirjad. Relikviaarid. o Islami kunst: mošearhitektuur, käsikirjad, ornamendid. o Viikingite arhitektuur ja kunst, rändhõimude kunst (ornament, metallitöö). o Renessansskunst Itaalias. Kõrgrenessansi kunstnikud (Leonardo, Raffael, Michelangelo). o Barokk-kunst Euroopa õukondades. o Klassitsism: valitsushooned Euroopas ja Ameerikas. o Realism maalikunstis. o Modernism 19. sajandi lõpu maalis (impressionism, postimpressionism, sümbolism, juugend). o Maailmanäitused ja tehnoloogia areng. o Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele. <p>Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirikukunst Eestis: https://digikogu.ekm.ee/uus_kategooriapuu/kirikukunst o Lääne-Euroopa ja Venemaa kunst 16.--20. saj EKM-i kogus: https://digikogu.ekm.ee/uus_kategooriapuu/valiskunst o Eri ajastute kunstist EKM-i kogude põhjal (video koos töölehega): https://kunstmuuseum.ekm.ee/eesti-kunsti-digisild/
--	--

- o Nüüdiskunst EKMi kogus:
https://digikogu.ekm.ee/uus_kategooriapuu/kaasaegne_kunst
- o Eesti Kunstnike Biograafiline Leksikon: <https://ekabl.ee/index.php>
- o Eesti kunstiteaduse audio- ja videoarhiiv: <https://cca.ee/arhiiv/eesti-kunstiteaduse-audio-ja-videoarhiiv>
- o Ajaloopildi tööleht, EKM: https://kumu.ekm.ee/wp-content/uploads/sites/2/2020/03/Ajaloopilt_t%C3%B6%C3%B6leht_II-kooliaste.pdf
- o Eesti kunstnikud Veneetsia nüüdiskunsti biennaalil: <https://cca.ee/veneetsia-biennaal>

Kunst ja kultuur ühiskonnas**Kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed**

Konservaator, kuraator, kujundaja, toimetaja.

Jätkusuutlik mõtteviis

Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine.

Teabe otsimine ja infokeskkonnad

Muuseumide ja galeriide kodulehed.

Kunstielu

Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised.

Autorsus ja autoriõigused

Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine.

Õppematerjalid (kasutada vastavalt vajadusele III kooliastmes):

	<ul style="list-style-type: none">o Konservator: Hilkka Hiiop „Loodusteadused ja infotehnolooga kunsti uurimise teenistuses” https://www.youtube.com/watch?v=4A4YgmfQrRoo Kunstikoolide näidisõppekava: https://kunstikoolid.ee/kunstivaldkonna-huvikoolide-naidisoppekava-on-valmis/o Eesti Muuseumide Veebivärv: https://www.muis.ee/et/catalogueo Intellektuaalomand: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/7453-Intellektuaalomandi-oppematerjal-l-osa
--	--

3 MUUSIKA

3.1 Õppeaine kirjeldus

Muusikal kui universaalsel suhtlusvahendil on läbi aegade olnud tähtis osa laste ja noorte vaimsel, moraalsel ning esteetilisel kasvatamisel. Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem. Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodile ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele. Muusikaga tegelemine rikastab tundeelu, kujundab esteetilisi hoiakuid ja kultuurilisi tõekspidamisi. Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset.

Muusikaõpetuses tähtsustatakse:

- o ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat;
- o loomingulist eneseväljendust;
- o õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist;
- o õpilase isikliku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena;
- o muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel;
- o õppija huvi ja isikupära.

Muusika õppeaine sisuks on musitseerimine (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming), muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus ning õppekäigud.

Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

- o laulmine,
- o pillimäng,
- o muusikaline liikumine,
- o omalooming,
- o muusika kuulamine.

Muusikaõpetuse lahutamatu osa on muusikaline eneseväljendus, millega arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks.

Musitseerimine on keskne tegevus muusikateadmiste ja -oskuste omandamiseks ning loova ja harmoonilise isiksuse kujunemiseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, hoolivust, paindlikkust ja tundetarkust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni. Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse rahvuslikku eneseteadvust ja isamaa-armastust.

Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega, mille käigus luuakse võimalused muusikalise eneseväljenduse ja esinemisjulguse kujunemiseks ning arenemiseks.

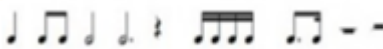
Omaloomingulises tegevuses rakendatakse ja kinnistatakse muusikateadmisi ja -oskusi. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust.

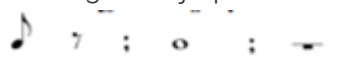

Muusikaloos tutvustatakse muusika väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning omandatakse kultuuriloolisi teadmisi.

Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat elementaarset noodikirja lugemise oskust, mida omandatakse musitseerides ja mis loob eeldused muusika teadlikumaks mõistmiseks. Muusika võimaldab osaleda kultuuris mitmel viisil ja kujundada elukestvat harrastust.

Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikamaitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja maailma kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Muusikaõpetuse lahutamatu osa on kooli kontserdielus osalemine, et õpilased omandaksid kogemusi nii esineja, kuulaja kui ka korraldajana. Muusikaõpetust kavandades ja korraldades leitakse tunnivälise loometegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, kontsertide jm esinemiste kavandamine, töötoad jms).

3.2 Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

I KOOLIASTE	II KOOLIASTE	III KOOLIASTE
<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> o tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, omaloomingust ja muusikalisest liikumisest ning muusika kuulamisest; o saab esmase ühislaulmise ja koorilaulu kogemuse ning pillimänguoskused; o kuulab keskendunult muusikat, enda ja kaaslaste muusikaesitusi ning avaldab selle kohta oma arvamust; o mängib loomeideedega ning katsetab musitseerimisel erinevaid muusika väljendusvahendeid; o rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivältsused, rütmid ja pausid:); <p>2- ja 3-osaline taktimõõt:</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Õpilane: o tunneb rõõmu nii iseseisvast kui ka ühisest muusikategevusest ja väärtustab musitseerimist; o teadvustab ja hindab oma muusikavõimeid, arendab neid muusikategevustes - laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalisest liikumisest; o kuulab süvenenult Eesti ja teiste rahvaste muusikat ning arutleb muusika üle; o osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja sobivates digikeskkondades, o on püsiv lahendusi otsides; o suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid; 	<ul style="list-style-type: none"> o Õpilane: o huvitub muusikast kui kunstiliigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäeva elu rikastajana; o teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel; o osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansambelis); o arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel; o tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid; o väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat, on traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel; o teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; o väärtustab kultuurilist mitmekesisust;

<p>JO- ja RA-astmerida, JO-võti; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).</p>	<ul style="list-style-type: none"> o mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu; o märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse; o leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas; o väärtustab loojat ja loomingut ning on teadlik autoriõigusest; o väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmifiguurid ja pausid: <div style="text-align: center; margin: 5px 0;"> </div> o o taktimööti 4/4, C ja eeltakt; o duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-c, F-d; muusikalised oskussõnad o vastavalt valitud teemadele). 	<ul style="list-style-type: none"> o tegutseb eetilisel ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse; o valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega; o teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivältused, rütmifiguurid ja pausid: <div style="text-align: center; margin: 5px 0;"> </div> Kaheksandiktaktimööti laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud; bassivõti repertuaarist tulenevalt; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele; o mõistab, kuidas huvi muusika vastu ning muusikaoskused võimaldavad kujundada sellest elukestva harrastuse vi elukutse.
--	--	---

3.3 Õpitulemused I kooliaste

Musitseerimine: laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, muusikaline omalooming

Laulmine

Õpilane:

- o laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris;
- o väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- o laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, kaanoneid, eesti ja teiste rahvaste laule;
- o laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiis), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tuppa“, „Teele, teele, kurekesed“, „Kevadel“ („Juba linnukesed...“), „Emakesele“ (M. Härma), „Rongisõit“ (G. Ernesaks), Saue Kooli hümn (Ilona Laido);
- o on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle;
- o mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.

Pillimäng

Õpilane:

- o rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes;
- o musitseerib väikekandelil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- o mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- o väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
- o kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;
- o tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- o mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- o rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- o loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

- o improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- o loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- o kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;
- o väljendab muusika meeleolu kunstitöös;
- o mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.

Muusika kuulamine

Õpilane:

- o kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;
- o kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- o eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka);
- o otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.

3.3.1 Õppesisu 1. klassi muusikaõpetuses

ÕPITULEMUSED	SOOVITUSLIK ÕPPESISU	PRAKTILISED TÖÖD
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o On harjunud laulma sirge selja, püstise pea ja avatud suuga julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga kooris (kogu klassiga), ansamblis ja/või üksi; võtab osa ühislaulmisest. o Väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; pöörab tähelepanu lauldava laulu sõnadele. o Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. o Laulab peast I kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Kevadel“ („Juba linnukesed...“) Saue Kooli hümn (Ilona Laido). o On tutvunud laulupidude traditsiooniga. 	<p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislause (Eesti hümn, „Kevadel“). Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt).</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori. Tekitatakse harjumus lauldes hoida loomulikku kehahoidu (sirge selg, püstine pea, avatud suu). Õpilasi suunatakse laulma julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga.</p> <p>Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamiseks selle sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika (piano, forte, valjenedes, vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane).</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu õppimist toetava muusikateooriaga, sh mõistetega:</p>	<p>Õpilased osalevad kooliaasta jooksul koolisisestel üritustel: aktused, kontserdid, klassiüritused ja muud praktilise musitseerimisega seotud ettevõtmised. Lisaks on võimalus õpilastel osaleda paikkondlikel, maakondlikel ja üleriigilistel muusikaga seotud ainevõistlustel ja konkurssidel.</p> <p>Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne).</p> <p>Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regillaule, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi.</p> <p>Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o On tutvunud muusikalise kirjaoskusega ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivas tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI, RA, LE. o Teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi laulmisel. 	<p>viis/meloodia, rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Õige noodikiri.</p> <p>Tutvutakse rütmide, rütmifiguuride ja pausiga (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus) ning teadvustatakse neid laulmisel.</p> <p>Noodist laulmine. Õpitakse lugema noodist laulusõnu ning järgima rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noodist SO, MI, RA, LE astmetega.</p> <p>Tutvutakse erinevate noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine lõpp). Juhitakse tähelepanu laulu autoritele (helilooja ja luuletaja).</p> <p>Vorm. Kirjeldatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng.</p> <p>Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA, LE.</p> <p>Mudellaulud. Tutvutakse relatiivsete astmete ja nende käemärkidega. Kinnistatakse eri tessituurides eelkõige SO, MI, RA ja LE astmetel põhinevaid astmemudeleid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja noodijoonestikule.</p> <p>Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis/meloodia, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, regilaul, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes.</p>	
---	--	--

<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> Mängib keha- rütmi- ja/või plaatpillidel lihtsamaid ostinato'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi. On tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel. 	<p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme,</p> <p>rütmifiguure ja pausi (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus). Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii enda kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Kehapill. Tutvutakse kehapilli ning selle erinevate helide ja mänguvõimalustega. Rakendatakse kehapilli lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Tutvutakse oma koolis olevate rütmipillidega (kõlapulgad, triangel, võrutrumm, kõlatoru, marakad, rütmimunad, kuljused, tamburiin, taldrik, kastanjetid, agoogo, guiro jt). Õpitakse rütmipillidel õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Tutvutakse oma koolis olevate plaatpillidega (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid). Õpitakse plaatpilli pulkade õiget käeshoidmist ja õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis/meloodia,</p>	<p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p> <p>Rütmimängud.</p> <p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Rütmi- ja fantaasiapillide meisterdamine.</p>
--	--	---

	eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, helilooja, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.	
Muusikaline liikumine <ul style="list-style-type: none"> o Väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas. o Tajub ja tunnetab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid: rütme, rütmifiguure ja pausi, erinevaid temposid. o Tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge. 	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos (kogu klassiga), gruppides (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse liikuma ja tunnetama nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Rütmitunde arendamine läbi muusikaliste tegevuste.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu.</p> <p>Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausidega (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus).</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes nende sisu ja pärimuslike traditsioonidega. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Harjutatakse ühistegevustes liikumist paaris, ühiselt ringjoonel (sõõris), vooris ja viirus.</p> <p>Mõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak.</p>	<p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi).</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.</p>
Muusikaline omalooming	Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu	Õpitud astmetele tuginedes meloodia improviseerimine.

<ul style="list-style-type: none"> o Rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika). o Loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. o Improviseerib astmemudelitele tuginedes. o Loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne). o Kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel. o On tutvunud muusikalise kirjaoskusega: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI ja RA ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. 	<p>klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse õpitud astmemudelitele (SO, MI, RA, LE) tuginedes.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja ostinato'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel.</p> <p>Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karaktereid improviseeritud liikumise kaudu. Laulu meeleolule luuakse sobivad liigutused.</p> <p>Mõisted: meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, laul, muusikapala, salm, refrään, regilaul, liisusalme, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, piano (vaikselt), valjult (forte), valjenedes, vaibudes.</p>	<p>Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.</p> <p>Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine.</p> <p>Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu.</p> <p>Kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine kunstitöodes.</p>
<p>Muusika kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Avaldab eakohaselt arvamust kogetud 	<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p>	<p>Kuuldud muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine.</p>

<p>muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit. o Eristab kuuldelt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). o On tutvunud eesti rahvapillidega ja kirjeldab neid. 	<p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja ja luuletaja). Uue repertuaari õppimisel juhitakse tähelepanu autoritele.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Tutvutakse eesti rahvalaulude ja rahvapillidega.</p> <p>Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldelt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala)</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Kontsert. Tutvutakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadega.</p> <p>Mõisted. laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, kontsert ja publik, koor, orkester, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes ja vaibudes, kõrged ja madalad helikõrgused.</p>	<p>Väljendab kuuldu muusikapala karakterit kunstiteose kaudu.</p> <p>Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p>
---	--	---

3.3.2 Õppesisu 2. klassi muusikaõpetuses

Korratakse 1. klassis õpitud teadmisi.

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PRAKTILISED TÖÖD
<p>Laulmine.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Oskab lauldes hoida loomulikku kehahoidu; on tutvunud laulmisele omaste hingamispehmetetega; 	<p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Mu koduke“, „Tiliseb, tiliseb aisakell“, „Rongisõit“. Repertuaari valikul arvestatakse eesti</p>	<p>Õpilased osalevad kooliaasta jooksul koolisisestel üritustel: aktused, kontserdid, klassiüritused ja muud praktilise musitseerimisega seotud ettevõtmised. Lisaks on võimalus õpilastel osaleda</p>

<p>laulab vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; loeb iseseisvalt noodist laulusõnu. o Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule. o Laulab peast I kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiis), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus), „Rongisõit“ (G. Ernesaks). o On tutvunud laulupidude traditsiooniga. o Mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivad tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI, RA, LE, JO, 	<p>rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja). Saue Kooli hümn (Ilona Laido).</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Kinnistatakse harjumust hoida laulmisel loomulikku kehahoidu (sirge selg, püstine pea, avatud suu). Tutvutakse laulmisele omaste hingamise põhimõtetega. Lauldakse julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori.</p> <p>Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamaks selle sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika (piano, forte, valjenedes, vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane).</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat, sh kinnistades mõisteid: viis (meloodia), rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Kinnistatakse rütme, rütmifiguure ja pausi (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus) ning teadvustatakse neid laulmisel.</p>	<p>paikkondlikel, maakondlikel ja üleriigilistel muusikaga seotud ainevõistlustel ja konkurssidel.</p> <p>Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne).</p> <p>Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regillaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi.</p> <p>Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>
--	--	--

<p>(alumine) RA ja (alumine) SO (pentatoonika); kinnistab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.</p>	<p>Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noodist pentatooniliste astmete abil. Arvestatakse lauldes noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, segno).</p> <p>Vorm. Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng.</p> <p>Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA ja (alumine) SO (pentatoonika).</p> <p>Mudellaulud.</p> <p>Kinnistatakse 1. klassis õpitud astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi relatiivseid astmeid. Kinnistatakse lauldes eri tessituurides eelkõige SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA ja (alumine) SO astmetel põhinevaid astmemudeleid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule.</p> <p>Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, esimene ja teine volt, fermaat, latern, segno, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes.</p>	
<p>Pillimäng</p> <p>o Mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid</p>	<p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TA-</p>	<p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p>

<p>ostinato'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; mängib ja improviseerib plaatpillidel meloodiat, toetudes pentatoonikale.</p> <ul style="list-style-type: none"> o On tutvunud väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerimisel. o Mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel. 	<div style="text-align: center;"> </div> <p>paus/veerandpaus).</p> <p>Plaatpillidel musitseerides toetutakse pentatoonikale. Keha-, rütmi- ja/või plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse esmaseid mänguvõtteid.</p> <p>Kehapill. Kehapilli rakendatakse lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel rütmipillidel (kõlapulgad, triangel, võrutrumm, kõlatoru, marakad, rütmimunad, kuljused, tamburiin, taldrik, kastanjetid, agoogo, guiro, džembe jt), kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel plaatpillidel (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid), kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates ostinatodes, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillidel musitseerides toetutakse pentatoonikale.</p>	<p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel, kasutades pentatoonikat.</p> <p>Keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel lihtsamate ostinatode, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Musitseerimine väikekandlil või plokkflöödil, kasutades esmaseid mänguvõtteid.</p> <p>Rütmipillide ja fantaasiapillide meisterdamine.</p>
--	---	--

	<p>Väikekannel, plokkflööt. Tutvutakse väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega, mida rakendatakse musitseerimisel.</p> <p>Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt (2- ja 3-osaline), lõpujoon, volt, fermaat, latern, segno, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.</p>	
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas. o Tajub ja tunnetab liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pausi; tunnetab muusika erinevaid temposid ja väljendab dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu; arvestab liikudes enda ja teiste asukohaga ruumis. o Tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge ning labajalavalssi ja rei(n)lendrit. 	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos (kogu klassiga), gruppides (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Rütmitunde arendamine läbi muusikaliste tegevuste.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TA-</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>paus/veerandpaus)</p> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Tantsitakse ühiselt eesti</p>	<p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust(vormi).</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängude mängimine ja labajalavalssi ning rei(n)lenderi tantsimine.</p>

	<p>rahvatantse (labajalg ja reinlender), kasutades tantsude põhisamme. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus.</p> <p>Mõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender.</p>	
<p>Muusikaline omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika). o Loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. o Improviseerib pentatoonika astmetele tuginedes. o Loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne). o Kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel. o Mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja 	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse tuginedes pentatoonilistele astmetele (SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA ja (alumine) SO).</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja ostinato'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel.</p> <p>Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ning pentatoonikat.</p> <p>Liikumine. Improviseeritud liikumise kaudu väljendatakse muusikapala karakterit. Luuakse laulu meeleoluga sobivad liigutused.</p> <p>Mõisted: laul, muusikapala, viis (meloodia), salm, refrään, meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, 2- ja 3-osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, regilaul, liisusalme, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja,</p>	<p>Meloodia improviseerimine pentatoonikal.</p> <p>Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.</p> <p>Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmikas esitamine.</p> <p>Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu.</p> <p>Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine.</p> <p>Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.</p>

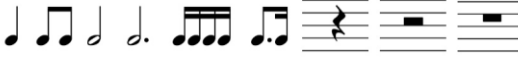
<p>rakendab seda omaloomingus: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI, RA, LE, JO,(alumine) RA ja (alumine) SO (pentatoonika) ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.</p>	<p>ansambel, koor, dirigent, piano (vaikselt), valjult (forte), valjenedes, vaibudes.</p>	
<p>Muusika kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara. o Kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit. o Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). o Eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid. 	<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja ja luuletaja). Uue repertuaari õppimisel tutvutakse autoritega. Otsitakse erinevatest infoallikatest autoritest teavet õpetaja suunamisel.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvalaule ja rahvapille. Eristatakse regilaulus ühe- ja kaherealist regiviisi.</p> <p>Tutvutakse erinevate eesti rahvapillidega (kannel, hiiu kannel, lõõtspill, sarved, viled, torupill), neid eristatakse kuuldeliselt.</p> <p>Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, ansambel, koor).</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud</p>	<p>Kuuldud muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine.</p> <p>Väljendab kuuldud muusikapala karakterit kunstiteose kaudu.</p> <p>Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja nende eristamine kõla ja välimuse järgi.</p> <p>Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p>

	<p>muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdiküllastaja hea käitumise tavasid.</p> <p>Mõisted: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, orkester, kontsert ja publik, eesti rahvapillid, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes ja vaibudes.</p>	
--	--	--

3.3.3 Õppesisu 3. klassi muusikaõpetuses

Korratakse 2. klassis õpitud teadmisi.

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PRAKTILISED TÖÖD
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris. o Väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu. o Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. o Laulab peast I kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), lastelaulud 	<p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Lapsed tuppa“, „Teele, tee, kurekesed“, „Emakesele“. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Lauldakse a cappella ja saatena nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse</p>	<p>Õpilased osalevad kooliaasta jooksul koolisisestel üritustel: aktused, kontserdid, klassiüritused ja muud praktilise musitseerimisega seotud ettevõtmised. Lisaks on võimalus õpilastel osaleda paikkondlikel, maakondlikel ja üleriigilistel muusikaga seotud ainevõistlustel ja konkurssidel.</p> <p>Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne).</p>

<p>„Lapsed, tuppa“, „Teele, teele, kurekesed“, „Emakesele“ (M. Härma), Saue Kooli hümn (Ilona Laido).</p> <ul style="list-style-type: none"> o On laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle. o Mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes. 	<p>laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (piano, forte, crescendo, diminuendo) ja tempo (kiire, aeglane).</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TA-paus/veerandpaus) ning õpitakse uusi rütme, rütmifiguure ja pause (TI-RI-TI-RI, TAI-RI, poolpaus, tervetaktpaus) ning teadvustatakse neid laulmisel.</p> <p>Seostatakse noodipikkuste silpnimetusid noodivälvustega (TA = veerandnoot jne).</p> <p>Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse lihtsamaid laule noodist kasutades kõiki õpitud astmeid. Laulmisel arvestatakse tuttavate ja uute noodimärkidega (sidekaar, pidekaar, süsteem).</p> <p>Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tutvutakse kaanoni laulmise põhimõtetega ja esitatakse neid</p> <p>Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud.</p>	<p>Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansambelis ja üksi.</p> <p>Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.</p> <p>Kaanonite laulmine.</p> <p>I kooliastme ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>
---	--	---

	<p>Kinnistatakse tuttavaid astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi astmeid (NA, DI). Kinnistatakse eri tessituurides kõiki põhiastmeid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule. Tutvutakse JO- ja RA-astmeridadega.</p> <p>Mõisted: meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, segno, süsteem, kaanon, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, dünaamika, piano, forte, crescendo, diminuendo, noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon, žanr, marss, valss, polka, menuett.</p>	
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes. o Musitseerib väikekandlil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades. o Mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus. 	<p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pause (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TI-RI-TI-RI, TAI-RI, veerandpaus, poolpaus, tervetaktpaus).</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes,</p>	<p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p> <p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p>

	<p>kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillidel õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevatel plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Mõisted: meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, segno, süsteem, kaanon, helilooja, dirigent, dünaamika, piano, forte, crescendo, diminuendo, noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon.</p>	<p>Kaanonite esitamine.</p> <p>Musitseerimine väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas. o Kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid. 	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Rütmitunde arendamine läbi muusikaliste tegevuste.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvustatakse liikumise kaudu rütme,</p>	<p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Marssimine erinevates tempodes.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Tantsib eesti laulu- ja ringmänge. o Mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel. 	<p>rütmifiguure ja pause (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TI-RI-TI-RI, TAI-RI, veerandpaus, poolpaus, tervetaktpaus).</p> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Liigutakse marsisammul erinevates tempodes.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tutvutakse valsiga ja polka põhisammudega.</p> <p>Mõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender, marss, valss, polka, menuett.</p>	<p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi).</p> <p>Valsi ja polka tantsimine, kasutades põhisamme.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.</p>
<p>Muusikaline omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika). o Loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütm- ja plaatpillidel. 	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja ostinato'sid ning esitatakse neid keha-, rütm- ja plaatpillidel.</p> <p>Omaloomingut luues rakendatakse õpitud</p>	<p>Meloodia ja rütmi improviseerimine.</p> <p>Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.</p> <p>Rütmikaanonite loomine ja esitamine.</p> <p>Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Improviseerib astmemudelitele tuginedes. o Loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne). o Kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel. o Väljendab muusika meeleolu kunstitöodes. o Mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus. 	<p>muusikalise kirjaoskuse teadmisi.</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse laulu meeleoluga sobivad liigutused.</p> <p>Mõisted: laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, tempo, takt, taktijoon, 2- ja 3- osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, kaanon, regilaul, liisusalml, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, piano, forte, crescendo, diminuendo.</p>	<p>Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu.</p> <p>Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine.</p> <p>Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.</p>
<p>Muusika kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil. o Kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid 	<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil. Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega (helilooja ja luuletaja). Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks G. Ernesaks, M. Härma, W. A. Mozart, P. Tšaikovski jne.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldatakse neid.</p> <p>Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja</p>	<p>Kuuldud muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine.</p> <p>Väljendab kuulatud muusikapala karakterit kunstiteose kaudu.</p> <p>Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks G. Ernesaks, M. Härma, W. A. Mozart, P. Tšaikovski jne. teoste kuulamine (helilooja ja loomingu seostamine).</p> <p>Erinevate muusikažanrite (marss, valss, polka) kuulamine ja eristamine.</p>

<p>(meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika).</p> <ul style="list-style-type: none"> o Eristab ja iseloomustab kuuldelselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka. menuett). o Otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid. 	<p>muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, duo, duett, ansambel, koor, orkester). Eristatakse kuuldelselt muusikažanre (marss, valss, polka, menuett).</p> <p>Kontsert. Korratatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid.</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Mõisted: laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, takt, taktijoon, 2- ja 3- osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, tempo, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, vokaalmuusika, instrumentaalmuusika, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, piano, forte, crescendo, diminuendo, žanr, marss, valss, polka, menuett, eesti rahvamuusika.</p>	<p>Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja nende eristamine kõla ja välimuse järgi.</p> <p>Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p>
--	--	---

3.4 Õpitulemused II kooliaste

Musitseerimine: laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, muusikaline omalooming
Laulmine

Õpilane:

- o laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;
- o laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- o väärtustab ühislaulmist, laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eesti lipp“ (E. Võrk), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul), „Püha öö“ (F. Gruber), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter);
- o osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult.

Pillimäng

Õpilane:

- o süvendab I kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);
- o musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandlel või muul meloodiapillil, rakendab pillimängus digivõimalusi;
- o seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;
- o rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- o tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;
- o väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;
- o rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- o julgeb loomeideedega katsetada ning eksida; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel;
- o loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;
- o improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- o loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);
- o loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.

Muusika kuulamine

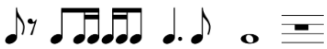
Õpilane:

- o kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades;
- o tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;
- o otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele;
- o kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore;
- o eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pillirühmi;
- o analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega;
- o rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.

3.4.1 Õppesisu 4. klassi muusikaõpetuses

Korratakse I kooliastmel õpitud teadmisi ja oskuseid.

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU	PRAKTILISED TÖÖD
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Suunab lauldes meloodiat endale sobivas tessituuris võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt. o Laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. o Väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Laul Põhjamaast“ (Ülo Vinter), „Eesti Lipp“ (Enn Võrk, Martin Lipp). o Osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja 	<p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Laul Põhjamaast“ (Ülo Vinter), „Eesti Lipp“ (Enn Võrk, Martin Lipp). Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega. Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, arvestades hääle isikupära ja sobivat tessituuri. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Jätkatakse tutvumist laulupeo traditsiooniga, kaasatakse õpilasi koolikoori.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (pianissimo, piano, mezzopiano, mezzoforte, fortissimo, forte, crescendo, diminuendo) ja tempot</p>	<p>Õpilased osalevad kooliaasta jooksul koolisisestel üritustel: aktused, kontserdid, klassiüritused ja muud praktilise musitseerimisega seotud ettevõtmised. Lisaks on võimalus õpilastel osaleda paikkondlikel, maakondlikel ja üleriigilistel muusikaga seotud ainevõistlustel ja konkurssidel.</p> <p>Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine.</p> <p>Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansambelis ja üksi.</p> <p>Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.</p> <p>Kaanonite laulmine.</p> <p>I kooliastme ühislaulude kordamine.</p>

<p>või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid. 	<p>(kiire, aeglane).</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Kinnistatakse laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Õpitakse uusi rütme, rütmifiguure ja pause (TI, kaheksandikpaus, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, tervenoot, tervepaus)</p> <p>ning teadvustatakse neid laulmisel. Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivälistustega (TA = veerandnoot jne). Selgitatakse taktimõõdu kahe numbri tähendust. Tutvutakse 4-osalise taktimõõdu (C) ja eeltaktiga.</p> <p>Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud. Kinnistatakse ja korratakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega. Seostatakse JO- ja RA-astmerida duur- ja moll-helilaadi ja kolmkõladega. Eristatakse helilaade kõlaliselt (duur ja moll). Kinnistatakse astmemudeleid mudellaulude abil.</p> <p>Absoluutsed helikõrgused. Tutvutakse noodinimetustega (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viiulivõtme abil. Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega.</p> <p>Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja tähtnimetustega. Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega.</p> <p>Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi</p>	<p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>
---	---	--

	<p>õpitud mõistete. Lauldakse kaanoneid. Tutvutakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormiga.</p> <p>Mõisted: eeltakt, dünaamika, mezzopiano, pianissimo, mezzoforte, fortissimo, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm.</p>	
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> o Jätkab I kooliastmes omandatud pillimänguuskuste arendamisega ning mängib keha-, rütmi- ja/või plaatpille (valdavalt kaasmängudes). o Musitseerib plokkflöödil ja/või väikekandlel või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi. o Seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga. o Rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides 	<p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult uusi rütme, rütmifiguure ja pause (TI, kaheksandikpaus, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, TI-TA-I, tervenoot, tervepaus).</p> <p>Keha-, rütmi- ja/või plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Noodist mängimisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli ostinatodes, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud</p>	<p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p> <p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kaanonite esitamine.</p> <p>Musitseerimine väikekandlel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>

<p>üksi ja erinevates pillikoosseisudes.</p>	<p>rütme.</p> <p>Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Klaviatuur. Seostatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) kindlate asukohtadega klaviatuuril ja mängitakse lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril (klaveril, süntesaatoril, erinevatel digitaalsetel rakendustel jne).</p> <p>Mõisted: eeltakt, dünaamika, mezzopiano, pianissimo, mezzoforte, fortissimo, forte, piano, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.</p>	<p>Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.</p>
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, 	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Rütmitunde arendamine läbi muusikaliste tegevuste.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausidega (TI, kaheksandikpaus, TI-</p>	<p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p>

<p>tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Väljendab liikumise kaudu eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse. o Rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<p>TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, tervenoot, tervepaus).</p> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm). Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tantsitakse labajalavalssi, valssi ja polkat, kasutades põhisamme. Mõisted: eeltakt, dünaamika, forte, piano, pianissimo, fortissimo, mezzopiano, mezzoforte, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.</p>	<p>Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi).</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.</p>
<p>Muusikaline omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> o Julgeb loomeideedega katsetada. o Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid 	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia</p>	<p>Meloodia ja rütmi improviseerimine.</p> <p>Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.</p>

<p>keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Improviseerib astmemudelitele tuginedes. o Loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne) o Loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda. 	<p>noodistamisel rakendatakse relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides, rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improviseerimisi, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlil ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi. Digivahendid. Tutvutakse erinevate digitaalsete rakendustega, rikastamaks omaloomingut.</p> <p>Mõisted: eeltakt, dünaamika, forte, piano, pianissimo, fortissimo, mezzopiano, mezzoforte, 4- osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.</p>	<p>Rütmikaanonite loomine ja esitamine.</p> <p>Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil.</p> <p>Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine.</p> <p>Muusika meeoleu väljendamine loovliikumise kaudu.</p> <p>Omaloomingu rikastamine, kasutades digitaalseid rakendusi.</p> <p>Väikekandlil või plokkflöödil omaloomingu esitamine.</p> <p>Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeoleu ja/või karakteri väljendamine.</p>
<p>Muusika kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat, kasutades õpitud muusika oskussõnavara. 	<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse</p>	<p>Kuuldud muusikapala või laulu meeoleu ja/või karakteri kirjeldamine.</p> <p>Kuuldud muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Tunneb ja eristab eesti rahvapille. o Otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet. o Kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; oskab nimetada oma koolis ja/või kodukohas tegutsevaid koore ja nende dirigente. o Eristab kuuldelt pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid). o Analüüsib külalastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult; jagab kogemusi kaaslastega. 	<p>neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid.</p> <p>Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldelt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ja esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi.</p> <p>Kontsert. Korraldatakse kontserdikülalastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse külalastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult. Tutvutakse Eesti ooperiteatritega (Rahvusoper Estonia ja teater Vanemuine).</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Mõisted: eeltakt, dünaamika, piano, forte, pianissimo, fortissimo, mezzopiano, mezzoforte, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur,</p>	<p>Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine.</p> <p>Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne).</p> <p>Võimalusel kontserdi külalastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p> <p>Esitlused/plakatid pillide, hääleliikide või autorite kohta.</p>
---	--	---

	rahvapillid, klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, lastehääled, naishääled, meeshääled, mudilaskoor, poistekoor, lastekoor, naiskoor, meeskoor, segakoor, ühendkoor.	
--	---	--

3.4.2 Õppesisu 5. klassi muusikaõpetuses

Korratakse 4. klassis õpitud teadmisi ja oskuseid.

ÕPITULEMUS	ÕPPESISU	PRAKTILISED TÖÖD
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Laulab endale sobivas tessituuris ja hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt. o Laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. o Väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. 	<p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, eristades neid üksteisest. Jätkatakse ühe- ja kahehääelse laulude, kaanonite ning teiste rahvaste laulude laulmist. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Eesti lipp“, „Koolikell“ (Uno Naissoo, Ira Lember). Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatena nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga.</p>	<p>Õpilased osalevad kooliaasta jooksul koolisisestel üritustel: aktused, kontserdid, klassiüritused ja muud praktilise musitseerimisega seotud ettevõtmised. Lisaks on võimalus õpilastel osaleda paikkondlikel, maakondlikel ja üleriigilistel muusikaga seotud ainevõistlustel ja konkurssidel.</p> <p>Erinevad hääleharjutused ja häälemängud.</p> <p>Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine.</p> <p>Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.</p> <p>Kaanonite laulmine.</p>

<p>Pacius), „Eesti lipp“ (E. Võrk), „Koolikell“ (Uno Naissoo, Ira Lember), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvaviis), Saue Kooli hümn (Ilona Laido).</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult. o Rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust. Kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga. 	<p>Järgitakse meloodia õiget intoneerimist, arvestades hääle isikupära ja sobiva tessituuriga.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo) ja tempot (kiire, aeglane). Tutvustatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid, näiteks ritenuto, accelerando, largo, andante, moderato, allegro jne.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivältustega (TA-veerandnoot jne). Kinnistatakse taktimõõdu kahe numbri tähendust.</p> <p>Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Kinnistatakse ja korratakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega. Eristatakse helilaade kõlaliselt (duur ja moll). Seostatakse duur- ja moll-helilaadi helistikega (paralleelhelistikud C-a, G-e).</p> <p>Absoluutsed helikõrgused. Kinnistatakse tähtnimetusi (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viiulivõtme abil. Tutvustatakse erinevaid alteratsioonimärke: diees, bemoll, bekarr</p> <p># b b</p> <p>Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega.</p>	<p>Helistike laulmine tähtnimetustega.</p> <p>4. klassi ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>
--	--	---

	<p>Noodist laulmine. Lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja tähtnimetustega (helistike määramine). Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega.</p> <p>Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vorm ja kinnistatakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormi. Jätkatakse kaanonite laulmist. Tutvutakse skertso žanriga.</p> <p>Mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.</p>	
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> o Süvendab varasemalt omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes). o Musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi. 	<p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Keha-, rütmi- ja/või plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Noodist mängimisel toetutakse absoluutsele noodisüsteemile. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli ostinatodes, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate</p>	<p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel.</p> <p>Keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kaanonite esitamine.</p> <p>Musitseerimine väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga. o Rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes. 	<p>plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid.</p> <p>Rakendatakse plaatpille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Klaviatuur. Paigutatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.</p> <p>Mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul.</p>	<p>Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.</p>
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas. o Väljendab liikumise kaudu Eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid 	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Rütmitunde arendamine läbi muusikaliste tegevuste.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause.</p> <p>Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja</p>	<p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi).</p>

<p>ning tantsib lihtsamaid tantse.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<p>ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tantsitakse erinevaid rahvatantse, kasutades nende põhisamme.</p> <p>Mõisted: tempo, metronoom, meloodia, folkloor, rahvatants, sõõrtantsud, voortantsud, polka, labajalavalss, reinlender, ingliska.</p>	<p>Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.</p>
<p>Muusikaline omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> o Julgeb loomeideedega katsetada. o Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas. o Improviseerib astmemudelitele tuginedes. o Loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne). o Loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa 	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas.</p> <p>Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlil ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>	<p>Meloodia ja rütmi improviseerimine.</p> <p>Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.</p> <p>Rütmikaanonite loomine ja esitamine.</p> <p>Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil.</p> <p>Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmikas esitamine.</p> <p>Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu.</p>

<p>instrumentaalpala, esitab seda.</p>	<p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi.</p> <p>Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.</p> <p>Mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.</p>	<p>Omaloomingu rikastamine, kasutades digitaalseid rakendusi.</p> <p>Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine.</p> <p>Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeoleolu ja/või karakteri väljendamine.</p>
<p>Muusika kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades. o Tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi. o Otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet ning tutvustab seda kaaslastele. o Kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore. 	<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid. Tutvutakse rahvalaulu liikidega ja erinevate rahvatantsudega. Kuulatakse erinevaid pärimusmuusika töötlusi.</p> <p>Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning</p>	<p>Kuuldud muusikapala või laulu meeoleolu ja/või karakteri kirjeldamine.</p> <p>Kuuldud muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu.</p> <p>Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine.</p> <p>Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne).</p> <p>Võimalusel kontserdi küllastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Eristab kuuldeliselt erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid). o Analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega. o Rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust. 	<p>erinevaid esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Tutvustatakse kodukoha ja Eesti erinevaid koore ja dirigente. Tutvustatakse erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi.</p> <p>Kontsert. Korratatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult.</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Mõisted: muusika väljendusvahendid, tempo, meloodia, rütm, tämber, metronoom, kulminatsioon, laulupidu, dirigent, kooriliigid, orkestriliigid, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.</p>	<p>Esitlused/plakatid pillide, hääleliikide või autorite kohta.</p>
--	--	---

3.4.3 Õppesisu 6. klassi muusikaõpetuses

Korratatakse 5. klassis õpitud teadmisi ja oskuseid.

ÕPITULEMUS	ÕPPESISU	PRAKTILISED TÖÖD
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge 	<p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Väärtustatakse ühislaulmist, lauldakse peast II kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter). Repertuaari valikul</p>	<p>Õpilased osalevad kooliaasta jooksul koolisisestel üritustel: aktused, kontserdid, klassiüritused ja muud praktilise musitseerimisega seotud ettevõtmised. Lisaks on võimalus õpilastel osaleda paikkondlikel, maakondlikel ja üleriigilistel</p>

<p>diktsiooniga ning väljendusrikkalt.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. o Väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann), "Majakene mere ääres" (Ü. Vinter), Saue Kooli hümn (Ilona Laido). o Osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult. o Rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid. 	<p>arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Laudakse hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt a cappella ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi. Osaletakse laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsitakse kogetut suuliselt ja kirjalikult.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot. Kinnistatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Rakendatakse lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutatakse laulu õppides relatiivseid astmeid ja absoluutseid helikõrgusi. Noodist lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist ning arvestatakse õpitud noodikirja märkidega. Kinnistatakse õpitud helistikke (C-e, G-e, F-d), seostades neid duur- ja moll-helilaadiga. Selgitatakse õpitavate laulude vormi.</p> <p>Mõisted: korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p>	<p>muusikaga seotud ainevõistlustel ja konkurssidel.</p> <p>Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine.</p> <p>Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine.</p> <p>Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.</p> <p>Kaanonite laulmine.</p> <p>Helistike laulmine tähtnimetustega.</p> <p>4. ja 5. klassi ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> o Süvendab I ja II kooliastmes omandatud 	<p>Musitseerimisel kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodist mängimisel kinnistatakse absoluutset noodisüsteemi. Keha-,</p>	<p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p>

<p>pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes).</p> <ul style="list-style-type: none"> o Musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi. o Seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga. o Rakendab muusikalist kirjaoskust muusitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes. 	<p>rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga ja helistikega.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades pillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid, kinnistades absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Klaviatuur. Paigutatakse absoluutsed helikõrgused (tähtnimetused) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.</p>	<p>Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kaanonite esitamine.</p> <p>Musitseerimine väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.</p>
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu 	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Rütmitunde</p>	<p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri</p>

<p>muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse. ○ Rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<p>arendamine läbi muusikaliste tegevuste.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Teiste maade rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga</p> <p>Tutvutakse valikuliselt erinevate maade rahvatantsudega, kasutades nende põhisamme.</p>	<p>väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi).</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.</p> <p>Teiste maade lihtsamate põhisammude või lihtsamate tantsude tantsimine.</p>
<p>Muusikaline omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Julgeb loomeideedega katsetada; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel. ○ Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato`sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas. ○ Improviseerib astmemudelitele tuginedes. 	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse õpitud muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge, ostinato`sid ning muusikapalu, mida esitatakse üksi või rühmas.</p>	<p>Meloodia ja rütmi improviseerimine. (Lihtsate) rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.</p> <p>Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil.</p> <p>(Lihtsamate) tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine.</p> <p>Muusika meeolelu väljendamine loovliikumise kaudu.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne). o Loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda. 	<p>Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlil ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu.</p> <p>Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.</p>	<p>Digitaalsete rakenduste kasutamine.</p> <p>Väikekandlil või plokkflöödil omaloomingu esitamine.</p> <p>Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeolelu ja/või karakteri väljendamine.</p>
<p>Muusika kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades o Tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi. o Otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele. o Kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore. 	<p>Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või kirjalikult muusika oskussõnavara kasutades või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Uuritakse valikuliselt (näiteks eesti heliloojad, õpitava maa helilooja(d)) kuulatud heliteose autori loometegevust, kasutades teabe leidmiseks erinevaid infoallikaid. Tutvustatakse infot kaaslastele.</p> <p>Eesti rahvamuusika ja Euroopa rahvaste muusika. Eristatakse kuuldeliselt eesti rahvamuusikat teiste maade rahvamuusikat (valikuliselt näiteks Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Venemaa).</p> <p>Tutvustatakse valikuliselt erinevate maade rahvapillidega ja leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm kuju, kõla).</p> <p>Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Tutvutakse programmiliste vokaal- ja instrumentaalmuusikateostega. Kuulatakse</p>	<p>Kuuldud muusikapala või laulu meeolelu ja/või karakteri kirjeldamine.</p> <p>Kuuldud muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu.</p> <p>Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine.</p> <p>Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne).</p> <p>Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi. o Analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega. o Rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust. 	<p>valikuliselt Euroopa heliloojate loomingut, sh popmuusikat. Tutvutakse muusikateose interpreteerimisvõimalustega (töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver).</p> <p>Kontsert. Teatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Analüüsitakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, antakse kuuldule ja nähtule hinnang ning jagatakse kogemusi kaaslastega.</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamust õpitud oskussõnavara kasutades.</p> <p>Mõisted: rahvaviisi seade, programmiline muusika, interpretatsioon, töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver.</p>	<p>Esitlused/plakatid pillidest, hääleliikidest, autoritest, erinevate maade kultuuridest jne.</p>
--	---	--

3.5 Õpitulemused III kooliaste

Musitseerimine: laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, muusikaline omalooming

Laulmine

Õpilane:

- o laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;
- o laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- o väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter), „Saaremaa valss“ (R. Valgre), „Mul meeles veel“ (R. Valgre), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär);
- o on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- o kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas laudes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.

Pillimäng

Õpilane:

- o mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;
- o musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- o uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansambelisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;
- o süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- o loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;
- o katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;

- o loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);
- o analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;
- o rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- o võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;
- o tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;
- o leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ja põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm);
- o rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusika kuulamine

Õpilane:

- o uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;
- o võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest;
- o võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;
- o analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;
- o uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- o rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;
- o rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;
- o teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;
- o seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;
- o järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.

3.5.1 Õppesisu 7. klassi muusikaõpetuses

Korratakse II kooliastmes õpitud teadmisi ja oskuseid.

ÕPITULEMUS	ÕPPESISU	PRAKTILISED TÖÖD
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut. o Laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. o Väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oksvort), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks), „Mul meeles veel“ (R. Valgre), Saue Kooli hümn (Ilona Laido). 	<p>Repertuaar. Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oksvort), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks), „Mul meeles veel“ (R. Valgre). Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi.</p>	<p>Õpilased osalevad kooliaasta jooksul koolisisestel üritustel: aktused, kontserdid, klassiüritused ja muud praktilise musitseerimisega seotud ettevõtmised. Lisaks on võimalus õpilastel osaleda paikkondlikel, maakondlikel ja üleriigilistel muusikaga seotud ainevõistlustel ja konkurssidel.</p> <p>Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või kahehäälsel laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansambelis ja/või üksi a cappella ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>II kooliastme ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o On laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult. o Kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas laudes, tunneb oma hääleparaati ja teab, et häält on vaja hoida. 	<p>Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: helivältused, rütmifiguurid ja pausid, triool ,</p> <p>kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D–h; rondo ja variatsioonivorm; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.</p> <p>Mõisted: häälemurre, rondo, variatsioon, (eesti) vaimulik rahvalaul, triool.</p>	
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> o Mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus. o Musitseerib akustilisel kitarril esmaseid mänguvõtteid kasutades. o Uurib pillide tämbriisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut. o Süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, 	<p>Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarril esmased mänguvõtted.</p> <p>Tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Araabia, juutide, Austraalia, Hiina, Jaapani, India, Indoneesia) muusikaga läbi pillimängu.</p> <p>Mõisted: akustiline kitarr, akord, duo, improvisatsioon.</p>	<p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p> <p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid, triooli ja sünkoobi mängimine.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kitarril või väikekandle mängimine laulude saateks.</p> <p>Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel, nt luupide loomine rakendusega Loop Station.</p>

<p>musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.</p>		
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu. o Tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu. o Leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt maailma rahvaste muusika jm). o Rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Rütmitunde arendamine läbi muusikaliste tegevuste.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo).</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.</p>	<p>Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Valikuliselt maailma rahvaste tantsude põhisammude õppimine.</p>
<p>Muusikaline omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> o Loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm. 	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p>	<p>Muusikapalade / rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide loomine akustiliselt ja/või digitaalselt (nt programmis Ableton Live, BandLab, GarageBand, Musescor, Noteflight jt) rakendades muusikalist kirjaoskust.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalset keskkondi kasutades. o Loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm). o Analüüsib enda ja kaaslaste loomingu, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu. o Rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust. 	<p>Laulmine. Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas.</p> <p>Väikekandel, plokkflöödil või kitarril esitatakse omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele.</p> <p>Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega, nt Virtual Keyboard, Ableton Live, BandLab, GarageBand, Musescore, Noteflight, Loop Station jt.</p>	<p>Projektülesanded, nt muusikapala loomine rakendusega Loop Station või stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine.</p> <p>Laulutekstide loomine.</p> <p>Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni loomine filmi-videostseeni illustreerimiseks või inspireeritult maailma rahvaste muusikast.</p>
<p>Muusika kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Avastab seoseid kodukoha ja/või eesti rahvamuusika ning nende tänapäevaste tõlgendustega, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust. o Võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Araabia, juutide, Austraalia, Hiina, Jaapani, India, Indoneesia) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, 	<p>Autorid ja interpreedid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpretidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega).</p> <p>Muusikainstrumendid. Eristatakse kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löökpille. Tutvutakse kammeransamblike koosseisudega.</p> <p>Heli, heli tekkimine ja selle omadused.</p> <p>Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ning õpitakse valikuliselt tundma Araabia, juutide, Austraalia, Hiina, Jaapani, India, Indoneesia muusikat. Luuakse seos eesti muusikas idamaade kultuurist inspireerunud heliloojatega (nt Grünberg, Vähi jt).</p>	<p>Paaris- või rühmatöö - postri / esitluse koostamine valitud teema kohta.</p> <p>Erinevate pillide ja pillirühmade kõla eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine.</p> <p>Araabia, juutide, Austraalia, Hiina, Jaapani, India, Indoneesia muusika kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine ja seoste leidmine eesti muusikaga.</p>

<p>lähtudes muusika väljendusvahenditest.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Võrdleb ja eristab eri muusikastiile, instrumentaalmuusika esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut. o Analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega. o Uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi. o Rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi. 	<p>Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.</p> <p>Mõisted: interpret, instrumetaalmuusika, kammermuusika, rondo, variatsioon, vaimulik muusika, eesti vaimulik rahvalaul.</p>	<p>Kuulamistestid.</p> <p>Projektülesanne - oma video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna.</p> <p>Projektülesanne - filmilõikude helindamine erinevate IT vahendite abil, oma arvamuse põhjendamine.</p> <p>Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid jt.</p> <p>Arvamuse avaldamine/arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpretide kohta.</p>
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> o Rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust. o Tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega. o Seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga. o Järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskondades. 		
--	--	--

3.5.2 Õppesisu 8. klassi muusikaõpetuses

Korratakse 7. klassis õpitud teadmisi ja oskuseid.

ÕPITULEMUS	ÕPPESISU	PRAKTILISED TÖÖD
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Laulab ühe- ja/või mitmehäälsid laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut. 	<p>Repertuaar. Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter). Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike</p>	<p>Õpilased osalevad kooliaasta jooksul koolisisestel üritustel: aktused, kontserdid, klassiüritused ja muud praktilise musitseerimisega seotud ettevõtmised. Lisaks on võimalus õpilastel osaleda paikkondlikel, maakondlikel ja üleriigilistel</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. o Väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter), Saue Kooli hümn (Ilona Laido). o On laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult. o Kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas laudes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida. 	<p>tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoiu häälemurdeperioodil.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: helivälitused, rütmifiguurid ja pausid, triool ja uus rütm</p> <p>sünkoop </p> <p>kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D-h; bassivõti repertuaarist tulenevalt; rondo ja variatsioonivorm; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.</p> <p>Mõisted: intervall, akord, bassivõti, pentatoonika.</p>	<p>muusikaga seotud ainevõistlustel ja konkurssidel.</p> <p>Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või mitmehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansambelis ja/või üksi a cappella ja/või saatega rakendades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>II kooliastme ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses ja kooli kontserdielus.</p>
---	---	---

<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> o Mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, katsetab digivõimalusi pillimängus. o Musitseerib akustilisel kitarril esmaseid mänguvõtteid kasutades. o Uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut. o Süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes. 	<p>Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitari esmased mänguvõtted.</p> <p>Tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikaga läbi pillimängu.</p> <p>Leitakse ansamblimängu harrastamise võimalusi õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika vastu. Klahvpillide ja elektrofonide arengulugu.</p>	<p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p> <p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel,</p> <p>Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kitari või väikekandle mängimine laulude saateks.</p> <p>Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel, nt luupide loomine rakendusega Loop Station.</p>
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu. o Tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning 	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Rütmitunde arendamine läbi muusikaliste tegevuste. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu.</p> <p>Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause.</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid.</p>	<p>Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Valikuliselt Ladina-Ameerika tantsude põhisammude õppimine.</p>

<p>väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, hip-hop, rahvaste muusika jm). o Rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<p>Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile. Tantsitakse Ladina-Ameerika tantse (nt rumba, samba jt) kasutades nende põhisamme ning väljendatakse end erinevates tantsustiilides (nt rokk, hip-hop jt).</p> <p>Mõisted: Ladina-Ameerika tantsud, rokk- ja popmuusika stiilid.</p>	<p>Projektülesanne - rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.</p>
<p>Muusikaline omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> o Loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm. o Katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalset keskkondi kasutades. o Loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm). o Analüüsib enda ja kaaslaste loomingu, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu. 	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilisi või meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas.</p> <p>Väikekandlel, plokkflöödil või kitarril esitatakse omaloomingut kasutades õpitut.</p> <p>Liikumine. Muusika illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele.</p>	<p>Muusikapalade, rütmiliste või meloodiliste improvisatsioonide loomine akustiliselt ja/või digitaalselt (nt programmis Ableton Live, BandLab, GarageBand, Musescor, Noteflight jt) rakendades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Projektülesanded, nt muusikapala loomine rakendusega Loop Station või stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine.</p> <p>Laulutekstide loomine.</p> <p>Rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust. 	<p>Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega, nt Ableton Live, BandLab, GarageBand, Musescore, Noteflight, Loop Station jt.</p>	<p>Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast.</p>
<p>Muusika kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust. o Võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest. o Võrdleb ja eristab rokk- ja popmuusika stiile ning esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut. o Analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu 	<p>Autorid ja artistid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega).</p> <p>Elektrofonid. Arvutimuusika. Tutvutakse heli ja selle omadustega ning eristatakse kõla ja kuju järgi akustilisi ja elektroonilisi muusikainstrumente. Tutvutakse arvutimuusika ja selle loomise võimalustega.</p> <p>Muusikatööstus. Tutvutakse helisalvestuse ja muusikatehnika arengulooga. Õpitakse tundma autorikaitse seadust ja autoriõigusega kaasnevat kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis).</p> <p>Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ja õpitakse valikuliselt tundma ja eristama Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika rahvaste muusikat.</p> <p>Rock- ja popmuusika sünni ja areng. Levimuusika Eestis. Kuulatakse ja võrreldakse rock- ja popmuusika stiile, luuakse seosed levimuusika arenguga Eestis.</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt</p>	<p>Paaris- või rühmatöö - postri / esitluse koostamine valitud teema kohta.</p> <p>Eesti, Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine.</p> <p>Rokk- ja popmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine.</p> <p>Muusika kuulamistestid.</p> <p>Muusikapala loomine digitaalselt (nt programmis Ableton Live, BandLab, Musescore, Noteflight, Garage Band, Loop Station jt).</p> <p>Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga</p>

<p>ning jagab oma kogemusi kaaslastega.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi. o Rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi. o Rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust. o Tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega. o Seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga. o Järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades. 	<p>või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.</p> <p>Mõisted: elektrofon, akustiline ja elektrooniline muusikainstrument, arvutimuusika, levimuusika, muusikatööstus, muusikaäri, artist, produtsent, mänedžer, autoriõigus, rock-muusika, popmuusika, kantri, rock`n`roll, soul, funk, heavy rock jt.</p>	<p>seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt.</p> <p>Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja artistide kohta.</p>
---	---	---

3.5.3 Õppesisu 9. klassi muusikaõpetuses

Korratakse 8. klassis õpitud teadmisi ja oskuseid.

ÕPITULEMUS	ÕPPESISU	PRAKTILISED TÖÖD
<p>Laulmine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut. o Laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. o Väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen), „Saaremaa valss“ (R. Valgre), Saue Kooli hümn (Ilona Laido). 	<p>Repertuaar: Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ja/või mitmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen), „Saaremaa valss“ (R. Valgre). Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: helivälitused, rütmifiguurid ja pausid</p>	<p>Õpilased osalevad kooliaasta jooksul koolisisestel üritustel: aktused, kontserdid, klassiüritused ja muud praktilise musitseerimisega seotud ettevõtmised. Lisaks on võimalus õpilastel osaleda paikkondlikel, maakondlikel ja üleriigilistel muusikaga seotud ainevõistlustel ja konkurssidel.</p> <p>Ea- ja teemakohaste ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansambelis ja/või üksi a cappella ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>II kooliastme ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p> <p>Projektülesanne - filmi-videostseeni illustreerimiseks tantsukompositsiooni loomine.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o On laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult. o Kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas laudes, tunneb oma hääleparaati ja teab, et häält on vaja hoida. 	<p>kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D-h; rondo ja variatsioonivorm; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.</p>	
<p>Pillimäng</p> <ul style="list-style-type: none"> o Mängib keha-, rütmi- ja/või plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus. o Musitseerib akustilisel kitarri esmaseid mänguvõtteid kasutades. o Uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblesse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut. o Süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, 	<p>Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, arendatakse akustilise kitarri akordmänguvõtteid. Õpilaste huvi toetamiseks džässmuusika vastu tuleks leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga läbi pillimängu.</p>	<p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel ostinato'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarri või väikekandle mängimine laulude saateks. Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel, nt luupide loomine rakendusega Loop Station.</p>

<p>musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.</p>		
<p>Muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Võrdleb eri maade (Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika) rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu. o Tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu. o Leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm). o Rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Rütmitunde arendamine läbi muusikaliste tegevuste.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo).</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.</p>	<p>Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Valikuliselt balleti põhipositsioonide õppimine.</p> <p>Projektülesanne - džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.</p>
<p>Muusikaline omalooming</p> <ul style="list-style-type: none"> o Loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm. 	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia</p>	<p>Muusikapalade, rütmiliste või meloodiliste improvisatsioonide loomine akustiliselt ja/või digitaalselt (nt programmis Ableton Live, BandLab, GarageBand, Musescore, Noteflight jt) rakendades muusikalist kirjaoskust.</p>

<ul style="list-style-type: none"> o Katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades. o Loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm). o Analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu. o Rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust. 	<p>noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas.</p> <p>Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlil, plokkflöödil või kitarril esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele.</p> <p>Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.</p>	<p>Projektülesanded, nt muusikapala loomine rakendusega Loop Station või stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine.</p> <p>Laulutekstide loomine.</p> <p>Džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.</p> <p>Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast.</p>
<p>Muusika kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> o Uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust. o Võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, 	<p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega).</p> <p>Muusikaesitamise koosseisud. Orkester. Muusikanäidete abil tutvutakse orkestri kujunemise, liikide ja koosseisudega. Õpitakse tundma sümfooniaorkestri koosseisu ning paigutust.</p> <p>Hääl ja hääle tekkimine. Tutvutakse hääleorganitega (hingamiseliinid, häälekitajad, resonaatorid), hääle tekkimise protsessiga, häälemurde ning hääle hoidmise viisidega. Kuulatakse ning eristatakse</p>	<p>Paaris- või rühmatöö - postri / esitluse koostamine valitud teema kohta.</p> <p>Eesti, Prantsusmaa, Itaalia ja Aafrika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine.</p> <p>Džässmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine.</p>

<p>lähtudes muusika väljendusvahenditest.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut. o Analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega. o Uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi. o Rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi. 	<p>hääleliike.</p> <p>Maailma rahvaste muusika: Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika. Kuulatakse ning õpitakse tundma Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika muusikat.</p> <p>Muusikateater: ooper, operett, muusikal, ballett. Näidete abil õpitakse tundma muusikateatri nelja olulisemat alaliiki (ooper, operett, muusikal, ballett). Tutvutakse ooperi, opereti, muusikali ja balleti kujunemise looga ning kuulatakse olulisemate heliloojate (G.Verdi, G.Bizet, J.Offenbach, A.L.Webber, P.Tšaikovski jne) loomingut. Luuakse seosed lavamuusika arenguga Eestis.</p> <p>Džässmuusika. Tutvutakse džässmuusika kujunemise looga. Näidete abil õpitakse tundma džässmuusika põhijooni ja stiile. Kuulatakse olulisemate maailma ja Eesti džässmuusika heliloojate muusikat ja iseloomustatakse kuuldut.</p> <p>Filmimuusika. Tutvutakse filmimuusika ajaloo etappidega. Kuulatakse (lauldakse) olulisemate maailma ja Eesti filmimuusikaheliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldut.</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdiküllastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.</p>	<p>Muusika kuulamistestid.</p> <p>Muusikapala loomine digitaalselt (nt programmis Ableton Live, BandLab, Musescore, Noteflight, Garage Band, Loop Station jt).</p> <p>Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt.</p> <p>Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpretide kohta.</p>
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> o Rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust. o Teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi. o Seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga. o Järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskondades. 	<p>Mõisted: sümfooniaorkester, kammerorkester, puhkpilliorkester, rahvapilliorkester, džässorkester/bigband, dirigent, partituur, instrumentaalkontsert, sopran, koloratuursopran, lüüriline sopran, dramaatiline sopran, metsosopran, alt, tenor, kontratenor, lüüriline tenor, tenore di buffa, bariton, bass, basso profundo, libreto, lavastaja, aaria, retsitatiiv, koreograaf, improvisatsioon, bluus, gospel, spirituaal, ragtime, sving, arranžeerimine.</p>	
---	---	--